

הישיבה השלוש-מאות-וששים-ושלוש של הכנסת השלישית

יום רביעי, כ"ג טבת תשי"ח (15 ינואר 1958)
ירושלים, בנין הכנסת, שעה 11.24

א. שאלות ותשובות

היו"ר י. שפרינצק :

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. אני מצטער שחל איחור בפתיחת הישיבה ושלא הודיעו מראש על האיחור. בכל אופן, האיחור לא חל מטעם היושב-ראש.

נתחיל בשמיעת שאלות ותשובות.

1. מעמדו של הרב דהאן בבאר-שבע
חבר-הכנסת ב. ארדיטי שאל את שר הדתות ביום ה' בכסלו תשי"ח (28 בנובמבר 1957):

1) הנכון שבבאר-שבע מונו שני רבנים עם זכויות שוות, והם: הרב מיכאל דהאן והרב טנא?

2) הנכון הדבר שהרב טנא עזב את מקומו בשנת 1955 וזה שנתיים שהוא גר בבני-ברק ומאז נשאר דהאן כרב יחיד במקום עם זכויות מלאות?

3) האם זה נכון שב-2 בספטמבר השתא שיגר הרב דב כץ, מנהל מחלקה במשרד, מכתב לרב דהאן, בו הוא מגביל את סמכויותיו של הרב דהאן ושולל את זכותו לעריכת נישואין, והודיעו שלא יוסיף לשלוח לו תעודות נישואין?

4) האם שיגר הרב כץ באותו תאריך מכתב דומה גם לרב טנא?

5) מדוע נשללו, באופן פתאומי, זכויותיו של הרב דהאן לרשום נישואין?

6) מדוע שבת הרב דהאן, ואילו הבטחות ניתנו לו למען יפסיק את השביתה?

7) מתי וכיצד הושב כבוד השר לשים קץ למצב הבלתי-נורמאלי בבאר-שבע, על-ידי מינוי שני רבנים, ספרדי ואשכנזי, שווי זכויות?

סגן שר הדתות ז. ורהפטיג :

לסעיף 1: לא נכון. הרב טנא נתמנה כרב הקהילה ואילו הרב דהאן נתמנה כרב לעדות הספרדים והמזרח.

לסעיף 2: לא נכון. הרב טנא עזב את מקומו רק בסוף שנת 1956, והרב דהאן נשאר אמנם זמנית כרב יחיד במקום, אבל מעמדו לא נשתנה.

לסעיף 3: לא נכון. הרב דב כץ לא הגביל את סמכויותיו של הרב דהאן, אלא העמיד אותו על סמכויותיו הקודמות. לא היתה להרב דהאן מעולם סמכות לרשום נישואין, היינו לחתום על תעודות נישואין, אולם היתה לו רשות לעסוק בתקירת הווג והעדים ולערוך חופה וקידושין. זכות זו לא נשללה ממנו מעולם.

לסעיף 4: לא.

לסעיף 5: לא נשללו מהרב דהאן שום זכויות.

לסעיף 6: למשרדנו לא הגיעו שום ידיעות בנוון.

לסעיף 7: אנחנו מקווים כי בזמן הקרוב יערכו בבאר-שבע בחירות לרב המקום, שהוא אחד בלבד, כמו שקבוע כמעט בכל ערי הארץ.

היו"ר י. שפרינצק :

שאלה נוספת להכר-הכנסת ארדיטי.

בנימין ארדיטי (תנועת החירות):

בתשובה לשאלתה של חבר-הכנסת עבאס ענית לפני חודש: לפי ידיעתי קיבל הרב דהאן סמכות זמנית מטעם הרכנות הראשית לרשום נישואין. עכשיו אתה עונה: לא היתה לרב דהאן מעולם סמכות לרשום נישואין. איזו משתי התשובות היא הנכונה?

סגן שר הדתות ז. ורהפטיג:

שתייהן נכונות. אילו היה חבר-הכנסת הנכבד שם לב לדברים באופן טוב יותר, היה רואה שאין כאן כל סתירה. לא היתה לו אף פעם זכות כזאת ולכן גם לא נשללה ממנו; ניתנה לו רק זכות זמנית.

2. איסוף ידיעות על עולים חדשים
בעניני דת

חבר-הכנסת ח. רובין שאל את שר הדתות ביום כ' בכסלו תשי"ח (13 בדצמבר 1957):

1) האם מקבל משרד הדתות ממחלקת העליה של הסוכנות או ממחלקת אחרת ידיעות על אופן הנישואין של עולים חדשים, על השאלה אם ילדי עולים נימולים וכיוצא באלה?

2) האם יש מחלקה במשרד הדתות המרכזת חומר מסוג זה, ואם כן — איזו מחלקה?

3) לפי איזו סמכות חוקית פועל משרד הדתות ברכו את החומר האמור?

4) למי מוסר משרד הדתות על החומר האמור אחרי שנחקבל אצלו?

5) במסגרת איזה סעיף בחוק התקציב מופיעה פעולה זו של משרד הדתות?

סגן שר הדתות ז. ורהפטיג:

1. כן.

2. כן, המחלקה לשירותים ציבוריים.

3. משרד הדתות פועל לפי סמכותו הכללית לדאוג לאספקת שירותים דתיים, ביניהם השירות של סיור מילת נערים עולים מחוסרי אמצעים.

4. משרד הדתות משתמש בעצמו בחומר האמור.

5. במסגרת סעיף שירותים דתיים בישובי עולים ומע-ברות.

3. כיסוי בורות ובארות בישובים חדשים

חבר-הכנסת ח. יהודה שאל את שר העבודה ביום כ"ט בסיון תשי"ז (28 ביוני 1957):

לפני זמן קצר אירע בישוב עולים בחצור אסון, כשפ-

2) לא הפרוספקט הסטנדרטי קובע לגבי גודל הדירה, אלא תיאורה הטכני המדויק המצורף לכל חוזה וחווה, אשר המשתכן חותם עליו ויוודע תכנו מראש. התיאור הטכני מתאים לגודל הממשי של הדירה באשקלון ולציוויה.
3) תכנית הדירה אושרה על-ידי המנדסי התכנון של אגף השיכון, והמטכתיים ראויים לשימוש.
לפי זה נופלות ממילא השאלות 4, 5, 6 שבשאלתה.

5. צמצום העבודה במפעלי "צינורות" ומחסני הסוכנות בצריפין
חברת-הכנסת ה. רובין שאל את שר העבודה ביום כ"ז בחשוון תשי"ח (21 בנובמבר 1957):

נוכח סכנת הסגירה וצמצום העבודה בשני מפעלים חשובים ברמלה — "צינורות", ומחסי הסוכנות בצריפין — אבקש ממכבודו לענות לי על השאלות הבאות:

1) האם חקר או חוקר משרד העבודה את הסיבות העלולות להביא לידי סגירה או צמצום בעבודה של שני המפעלים הנ"ל, שהם חיוניים ביותר להבטחת תעסוקה סדירה לכמה מאות משפחות פועלים ברמלה?
2) האם פעל משרד העבודה או בדעתו לפעול בעתיד הקרוב לשם הבטחת התעסוקה בשני מקומות העבודה הנ"ל ולשם יסות התעסוקה ברמלה?

שר-העבודה מ. נמיר:
מחסי הסוכנות בצריפין מעסיקים למעלה ממאתיים עובדים. עקב צמצום היקף העבודה במקום נאלצו לפטר מאה עובדים — שישים בני העיר רמלה ויתרם מחוץ לעיר. הסוכנות היהודית מוכנה להעמיד סכום של 150,000 ל"י כקרן הלוואות למפוטרים, כדי לסייע להם בהתבססותם הכלכלית. גם בהסתדרות העובדים הוקמה ועדה, שהוטל עליה לסייע במציאת פתרון למפוטרים. בעזרת שתי זרועות אלו נעשים עתה מאמצים להקמת קואופראטיב להובלה, קואופראטיב ללבד וכן לחיפוש מקורות תעסוקה אחרים לקליטת המפוטרים.

מפעלי "צינורות" ברמלה מעסיקים כיום שלושה-מאות עובדים — מאה-ושלושים מהם נתקבלו בשנה האחרונה. לרגל קשיים כספיים נאלצה ההנהלה לצמצם את היקף העבודה ולדרוש פיטורי העובדים שנתקבלו לאחרונה.

אם יימצא הסכום להקלת הקשיים הכספיים, תהיה אפשרות כמעט לכל העובדים להמשיך את עבודתם במפעל, ובכיוון זה נעשים עתה מאמצים על-ידי גורמים ממשלתיים והסתדרותיים ועל-ידי המפעל עצמו.

6. עיכוב בתשלום שכר עבודה אצל הקרן הקיימת בקריית-שמונה
חברת-הכנסת ר. הקטין שאלה את שר העבודה ביום כ"ז בחשוון תשי"ח (21 בנובמבר 1957):

בעתונות הופיעה ידיעה, כי שכרם של ארבע-מאות פועלים, שעבדו בחודש ספטמבר השנה הבכשרת קרקע של הקרן הקיימת בקריית-שמונה, טרם שולם עד היום, למרות תביעותיהם החוזרות והגשנות של הפועלים. שכר זה מסתכם ב-12,000 ל"י. פרשה זו כבר גררה בעקבותיה הפגנות ליד לשכת העבודה בקריית-שמונה.

אבקש את כבוד השר להשיבני:

א) האם נכונה ידיעה זו?

עושה נפלה לבור בלתי-מכוסה וטבעה בו. בקשר עם זה אבקש ממכבודו לענות לי על השאלות הבאות:

1) מה היא הדאגה המעשית, שעם הקמת ישוב חדש — בין ישוב קבוע, בין מפעל שיכון ובין מעברה — יכוסו בורות, בארות וכו', על מנת למנוע אסונות כדוגמת האסון שקרה באחרונה בחצור?

2) האם אחד הגורמים הממשלתיים שומר על כך שיינתנו הוראות מתאימות או הדרכה נאותה למבצעים את הקמת הישובים החדשים בקשר עם מילוי בורות, כיסויים או גידורם?
3) האם במקרה הקונקרטי של חצור נעשתה פעולה כדי לחקור מי האחראי לאסון וכדי למנוע לפחות להבא הישנות אסונות מסוג זה?

שר-העבודה מ. נמיר:

1) במקומות שבהם הכניה היא של אגף השיכון יש דאגה לכיסוי בורות, בארות וכו', המצויים בשטח.

2) לפי העדויות בחקירה המשטרתית שנערכה בעניין זה נתברר, כי בבית-הספר הממלכתי בחצור הוקם על-ידי אגף השיכון מיתקן סאניטארי חדש. עד אותה זמן היה בשימוש בית-הספר בור יבש. לאחר הקמתו של המיתקן החדש לא השתמשו עוד בבור שגרם לאסון. בית-הספר הושכר בשעתו על-ידי חברת "עמידר" לוועדת הדיוור המחוזית, אשר העבירה אותו לרשות משרד החינוך. החקירה המשטרתית לא העלתה, לפי מיטב ידיעתי, יסוד לאשמה פלילית.

3) המקרה פורסם על-ידי חברת "עמידר" בהבלטה בכל סניפיו, תוך מתן הוראות חמורות למניעת הישנותו.

4) התשובה נתאחרה בשל המתנה לחקירה המשטרתית, ועם השואל הסליחה.

4. גודל הדירות של שיכונים "מפעל החסכון" באשקלון
חברת-הכנסת ב. ארדיטי שאל את שר העבודה ביום כ"ז בחשוון תשי"ח (14 בנובמבר 1957):

1) הנוכח כי כמה עשרות משפחות מאשקלון, אשר נרשמו לשיכון "מפעל החסכון", מסרבים לקבל את הדירות שהוגרלו עבורם?

2) הנוכח שהם מנמקים את סירובם בזה שהדירות המוצעות להם קטנות בשני מטרים ממה שפורסם בפרוספקט שהופץ ביניהם, בעת הירשומם לשיכון, לפני כשנה וחצי?

3) הנוכח שהמטבח בדירות המוצעות להם הוא קטן מאד וממש לא ראוי לשימוש?

4) אם התשובות לשאלות 2 ו-3 הן חיוביות — מי האשם בכך שהדירות לא נבנו לפי התנאים שהובטחו למש-תכנים בעת הירשומם לשיכון?

5) למי נמסר ביצוע בניית השיכונים, והאם ניתנה ערבות מצד הקבלנים במקרה של הפרת החוזה בינם לבין משרדך?

6) האם בדעת משרדך לעמוד על התנאים שהובטחו למשתכנים, בעת הירשומם לשיכון, ולתת להם דירות אחרות בהתאם למה שפורסם בפרוספקט?

שר-העבודה מ. נמיר:

1) בינתיים הודיע נציגם של המשתכנים באשקלון, כי יש בדעתם לקבל את דירותיהם, ורובם המכריע יושבים כבר בתוכן.

(א) באילו אמצעים בדעתו לנקוט, כדי לחייב את המע" ביד לנהוג בהתאם לחוק ולשלם לפועלים את התמורה המגיעה להם בעד שעות נוספות?

(ב) מה בדעתו לעשות כדי להתוויר לעבודה את הפוע"לים שהושבתו מעבודתם, ביחוד נוכח העובדה שמשרד העבודה פסק לטובתם?

שר-העבודה מ. נמיר:

א. חקירה של מפקח עבודה בבית-החרושת לעמילן „גלוריה“ בגבעת-שואל בירושלים העלתה, כי למפעל היה היתר עבודה לשעות נוספות לתקופה מן 17 במאי 1957 עד 15 בנובמבר 1957, אך למעשה השתמשו בהיתר זה רק כדי 10%. כל הפועלים קיבלו את תוספת השכר המקובלת בעד עבודת שעות נוספות, ואין להם טענות נגד המפעל בענין זה.

מפקח העבודה מודיע, כי המפעל לא עבר על חוק שעות העבודה והמנוחה, 1951. לטענותיה של השואלת אין איפוא שום יסוד.

ב. במקום העבודה הנ"ל קיים הסכם קיבוצי, שנרשם כחוק, בין מועצת פועלי ירושלים לבין נותן-העבודה, המס"דיר את יחסי העבודה במקום וקובע את סדריה. בשעתו הוצא פסק-דין של בורר מצד הממונה האזורי על יחסי עבודה בירושלים לטובת הפועלים בקשר לפיטורין עקב סכסוך משמעותי בעבודה. לאחר מכן הודיע המעביד על צמצומים במפעל למספר עובדים. ענין זה נתון עתה במשאומתן בין מועצת פועלי ירושלים לבין נותן-העבודה, בהתאם לטעיפי ההסכם שבניהם, ושום צד מהצדדים לא ביקש בענין זה את תיוכנו.

(ב) אם כן — באילו אמצעים עומד השר לנקוט למען חסל התגלות מבישה זו של הלנת השכר, הפוגעת בעשרות משפחות דלות אמצעים וברוכות בילדים?

שר-העבודה מ. נמיר:

בחודש ספטמבר שנה זו העסיקה הקרן הקיימת פועלים במספר ימי עבודה יוזמה למעלה מהמכסה שהוקצבה לה. בשל חילוקי דעות — מי חייב בתשלום השכר תמורת הימים הנוספים, חל עיכוב בהגשת החשבונות מקריית-שמונה להנהלת הקרן הקיימת בירושלים.

בינתיים, 18 בנובמבר 1957, נשלח הכסף לתשלום, היינו שלושה ימים לפני הגשת השאלה.

7. תנאי העבודה בבית-החרושת לעמילן „גלוריה“

חברת-הכנסת א. וילנסקה שאלה את שר העבודה ביום ח' בכסלו תשי"ח (1 בדצמבר 1957):

1. כפי שנודע לי פנה ועד העובדים של בית-החרושת לעמילן „גלוריה“ (גבעת-שואל, ירושלים) בקבלנה למוכר מועצת פועלי ירושלים, ובה הוא קובע כי העובדים מועסקים שתיים-עשרה שעות ביום מבלי לקבל כל תמורה בעד השעות הנוספות, כפי שמחייב חוק שעות העבודה והמנוחה.

2. כפי שנמסר לי הפסיק לאחרונה המעביד את עבודתם של מספר פועלים אשר סירבו לפרוק מטען דורה בניגוד לתקנות. השבתת פועלים אלה מעבודה באה למרות שה"בוררות שהחיימה במשרד העבודה פסקה לטובתם.

אי לזאת הגני לשאול את כבוד שר העבודה:

ב. הצעות לסדר-היום

1. התועלת שבמכרזים למשרות ממשלתיות

ער שאין הוא יכול לחזור עליהם, ואני מוכרח להזכיר לראש הממשלה את הדברים שאמר הוא עצמו באותה הזדמנות.

ראש הממשלה אמר: „חברת-הכנסת אריאב נמצא עכשיו במצב נוח — ואולי לא נוח — כי הוא נמצא כרגע באופור"יזציה“. זאת אומרת אני נמצא כעת באופוזיציה במקומו. ראש הממשלה הוסיף והסביר שישנם כמה משרדי ממשלה ששם נערכו מכרזים כשורה. הוא אמר: „אני מקווה שידידי רוזן יחיש את הכנת החוק, כי זהו אחד החוקים היסודיים של המדינה, אם כי אין זה חוק קונסטיטוציוני מבחינה פור"מלית, אבל חוק מסוג זה חשוב לדעתי לא פחות מחוק קונסטיטוציוני. החוק יובא לכנסת, ומובן מאליו שאו תתברר כל הבעיה בהיקף יותר רחב, לא רק לגבי הפקידים הגבוהים, אלא לגבי מעמדם של כל העובדים וסוגי העובדים שאינם רשאים לעסוק בענינים פוליטיים. אז יתקיים דיון מקיף. נדמה לי, כי זו תהיה שעת כושר לדון בבעיה הזאת. אבל רק בדיון על חוק שירות המדינה תהיה ההזדמנות לבחון הבעיה בכל היקפה“. אלה היו דברי ראש הממשלה.

ראש הממשלה אמר לחברת-הכנסת אריאב יש הרבה „קומנסנס“. דומני שגם לי יש קצת „קומנסנס“. אבל אני רוצה להגיד, אדוני ראש הממשלה, שבניתיים שני מקרים: נודע לי שבמשרד הפיתוח נתקבל פקיד בכיר על-ידי חוק המאנדאט, שלפיו רשאית הממשלה לקבל פקיד לפי ראות עיניה. והממשלה כיום, זה הוא כל שר במדינה. שר הפיתוח — זו הממשלה; שר העבודה — זו הממשלה, וב-

היו"ר י. שפרינצק:

אנו עוברים להצעות לסדר-היום. רשות-הדיבור לחברת-הכנסת רוקח להצעה לסדר-היום מס' 513: התועלת שבמכרזים למשרות ממשלתיות.

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מביא את הצעתי זו כדי להעלותה לדיון בכנסת, זולת אם אקבל הבטחה מוסמכת מאוד מאיש רש"ה-מעלה — ראש הממשלה...

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

אני אתמוך בכל הצעה לדיון בכנסת.

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

אני מביא את הצעתי לדיון בכנסת.

ביום ט"ו בטבת תשי"ז (19 בדצמבר 1956), זאת אומרת, לפני כשלושה-עשר חודש, עלה על הבמה הזאת חברי וידידי הטוב שהלך לעולם האמת, חברת-הכנסת אריאב, והביא את הדברים האלה מקווי-היסוד של הממשלה: „הממשלה תביא לכנסת חוק שירות המדינה שיבטיח בין השאר קבלת עובדים למדינה רק לפי הכשרה אישית וללא משוא-פנים“. ועוד הזכיר שבהצעת חוק שירות המדינה משנת 1953 נאמר: „לא יתקבל עובד למשרה בשירות המדינה אלא לאחר שיוכרו על המשרה בפומבי. אופן הפרסום וצורתו ייקבעו על-ידי ועדת השירות“. אלה היו דברים ברורים מאוד. אני רק מצט-

לכרות ברית עם מדינה מסוימת. במקרה זה אציע להסיר ההצעה מעל הפרק, מפני שהצעה זו, אם תתקבל, יכולה להעמיד אותנו במצב אבסורדי: הכנסת תחליט לכרות ברית עם מדינה פלוגנית ואותה מדינה לא תהיה כלל מוכנה לכרות ברית אתנו. לא ידוע לי כי איזה פארלאמנט שהוא יזום החלטה על כריתת ברית עם מדינה זרה. אבל חוץ ממקרים שההצעה מניקה או לא מתוכמת ביותר, לא אתגד לשום הצעת דיון בכנסת, והכנסת בעצמה תחליט אם תדון או לא תדון.

והייתי מיעץ לראש הקואליציה — אינני יודע אם הוא יקבל את הצעתי — שלא יתערב בענין זה. תחליט הכנסת בעצמה אם היא רוצה לדון או לא.

על המקרה המסויים שעמד עליו חברי-הכנסת רוקח בהצעתו לסדר-היום, אילו היה מודיע לי עליו לפני נאומו בכנסת הייתי בודק את הענין והייתי אומר לו אם הוא נכון או לא. אין לי יסוד לא להאמין לדבריו, אבל יתכן שהוא הוטעה עליי מישהו.

לעצם הענין, אני רוצה להביע את צערי העמוק על שעדיין לא הובא חוק שירות המדינה לכנסת. חוסר החוק משמש עילה להרבה ליקויים במדינה, לא רק לגבי קבלת עובדים אלא גם לגבי זכויות עובדים ולגבי חובות עובדים. מעמד עובדי המדינה, וזכויותיהם וחובותיהם הוא ענין ראשון במעלה, כי אורח המדינה אין לו ספק — על כל פנים לא רוב אזרחי המדינה — עם שרי ממשלה, אלא עם עובדי המדינה. בעיניהם העובדים הם המדינה, הם עושי מלאכת המדינה, והאורח הפשוט נתקל רק בהם. לכן התנהגותו היעילה, סבר הפנים שלו, וריוותו או ההיפך מזה של עובד המדינה, קובע את יחס האורח למדינה. וחשוב מאד שתחקיקת חוק עובדי המדינה תוחש עד כמה שאפשר. אני אעביר דברים אלה לחברי שר המשפטים בבקשה נמרצת להחיש הכנת החוק ולהביאו לכנסת.

יעקב קליבנוב (הציונים הכלליים):
איפה הוא עכשיו?

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

שר המשפטים אינו צריך להיות כאן עכשיו. הוא לא חייב להיות תמיד בכנסת.

לעצם הדיון — אין לי כל התנגדות.

עקיבא גוברין (מסא"י):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין לי כל ידיעה על יחסו של יושב-ראש הנהלת הקואליציה להצעתו של ראש הממשלה שידונו בכל הצעה לסדר-היום. אני מחוזה דעתי בענין הנדון רק כאחד מחברי הכנסת.

לאחר שראש הממשלה אמר לנו שלא דובר אתו קודם על הענין הנדון, נמנע ממנו לחוות דעתי עליו. לא ייתכן איפוא שהכנסת תחליט לדון עליו, על מה תדון?

עד כמה שאני עוקב אחרי פעולת נציבות שירות המדינה — עלול להיות מקרה יוצא דופן, אם נקבל את טענותי של חברי-הכנסת רוקח.

זלמן סוזאיב (הציונים הכלליים):
מדוע לא הקדים הנואם את דבריו בהצעה?

עקיבא גוברין (מסא"י):

לשם כך יש יושב-ראש, ואין צורך ברוגו.

הסידורים שעושה נציבות שירות המדינה עליי ועדה מתאימה ועליי מוכרים לקבלת עובדים, הם בסדר.

וודאי שר האוצר הוא הממשלה. ולפי חוק זה נתקבל במשרד הפיתוח סגן מנהל כללי. הוא נתקבל לא לפי מכרז, כי לא היה כלל צורך במכרז.

המקרה השני הוא יותר רציני, מכיוון שהדבר פורסם בעתונות ושונה בינתיים. באחד ממשרדי הממשלה היה מכרז. המנהל הכללי של המשרד הודיע לכמה מן הפקידים הבכירים שרצו להשתתף במכרז שלא כדאי להם, כי הוא יודע כבר את מי יש למנות. קם בציבור רעש וביטלו את המכרז, ועשו מכרז חדש. אני מקווה שהמכרז החדש היה בסדר. זה מראה שכל זמן שאין חוקה ברורה ומסודרת, אין אפשרות שהענינים יסתדרו.

אני שואל: עד מתי יתנהלו הענינים בדרך זו? הונדקו כבר בשלושה-עשר חודש, ואינני יודע עוד כמה זמן נשכ בכנסת הזאת. לפני כמה שבועות רצינו בבחירות. אילו נהגנו לפי שיטת אנגליה, שראש הממשלה כליך מעריך אותה, אפשר היה תוך חודש ימים ללכת לבחירות.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

אילו היינו נוהגים לפי השיטה האנגלית, לא היינו צריכים ללכת לבחירות.

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

לפי שיטת שר הפנים צריך לחכות שמונה חודשים וחצי כדי שנוכל ללכת לבחירות.

עמי אסף (מסא"י):

אין היה בימי שר הפנים הקודם?

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

לפי הצעתו של שר הפנים הקודם צריך היה הכל להיות מעודכן.

אריה בהיר (מסא"י):

מדוע החלטה זו אינה מחייבת את שר הפנים הנוכחי?

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

שאל את שר הפנים הנוכחי.

חיו"ר י. שפרינצק:

איננו מדברים על בחירות כעת.

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

השיבותי על קריאות-הביניים.

אני מעלה שאלה זו משום שאנו דנים בתקציב ובכספים, ואנו דנים באותו מנגנון שמשמש בתקציב הזה ומוציא אותו. אנו דנים בשאלה מדוע אדם זה דווקא מתקבל למנגנון ולא אדם אחר.

אני דורש שהכנסת תקיים דיון בשאלת המכרזים לקבלת עובדים לשירות המדינה.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

אדוני היושב-ראש, יורשה לי להעיר הערה להצעות לסדר-היום. לי נדמה, שאין הממשלה צריכה לדחות הצעות לדיון בכנסת, כשחבר מציע זאת, והכנסת בעצמה תחליט אם יש לדון בדבר או לא. כי נדמה לי, שרוב ההצעות לסדר-היום אינן באות אלא לתת למציע הזדמנות לנאום נאום, ומסופקני אם המציע באמת מתכוון לכך שהכנסת תדון בענין.

בכל אופן אני לא אציע שלא לדון, וזולת אם תעלה הצעה העלולה להזיק. למשל, אם מישהו יציע שהכנסת תחליט

היו"ר י. שפרינצק:

האם מסכים חברי־הכנסת רוקח להצעה זו?

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):
כן.

הצבעה

ההצעה להעביר את הענין לדיון בוועדת העבודה נתקבלה.

2. חוק המעבר (תיקון), תשי"ח — 1958 *

תכניתה של הממשלה בשני מקרים: א) כאשר הממשלה מתייצבת לפני הכנסת; ב) כאשר מביעים לממשלה אי־אמון. בהיסטוריה הקצרה שלנו היו ממשלות מעבר אשר מיילאו תפקידן במשך חדשים רבים לאחר ההתפטרות. לממשלה כזאת אי־אפשר להביע אי־אמון, כי הלא היא כבר התפטרה; אי־אפשר גם לנהל דיון על מדיניותה הכללית, כי היא לא התחייבה על מדיניות כללית מסוימת. ואילו כאשר מוקמת ממשלה חדשה, שעה שמציגים אותה לפני הכנסת נדים על גורמי ההתפטרות דאז, במקום להתווכח על התכנית החד־שה. אין זה טוב ואין זה בריא.

לכן אני מציע לקבל את הצעת התיקון שלנו, ועל־פי הצעתו הנבונה של ראש הממשלה יקויים דיון בענין זה בכנסת, ובעקבותיו תועבר הצעת התיקון לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ראש־הממשלה ד. בן־גוריון:

כנסת נכבדה. היתה לנו כאן דוגמה בולטת כיצד משתמשים במושג של "הצעה לסדרהיום" לדבר שאינו הולם אותו: הגשת הצעת חוק.

אריה בן־אליעזר (תנועת החירות):

זו הדרך היחידה לחבר כנסת להציע הצעת חוק.

ראש־הממשלה ד. בן־גוריון:

נכון הדבר שיש לכנסת במידת־מה נסיון עשיר במשברים והתפטרות. במשטר טוטליטרי ופאשיסטי אין משברים; במשטר מתוקן, דמוקרטי — יש ויש, אבל לא במידה כל כך מרובה. במשטר דמוקרטי רעוע, כפי שיש אצלנו לרגל משטר הבחירות שלנו, אין להימלט ממשברים.

הנואם שקדם לי אמר, כי היה מקרה שנמסרה לכנסת הודעה אחר התפטרות הממשלה. לי לא ידוע שום מקרה כזה. לצערי הרב הייתי אחראי באופן אישי לרוב התפטרות של הממשלות, כי רק פעם אחת ולזמן לא רב היה ראש ממשלה אחר; גם ראש הממשלה השני לא הודיע לכנסת על התפטרותו מיד, אלא עם הצגת הממשלה החדשה.

ואם כי זה הוא הנוהל של הכנסת מאז הבחירות הראשונות, הרי הממשלה סבורה שאין זה נוהל רצוי, ובהצעה שהממשלה מכינה לתיקון חוק המעבר יש סעיף, הקובע שהממשלה תודיע לכנסת מיד על כל התפטרות לפי הסעיפים 7 ו־9. הסעיפים 7 ו־9 הם: א) אם הממשלה החליטה להתפטר; ב) אם ראש הממשלה — כפי שמקובל עכשיו בחוק המעבר — יחליט להתפטר והודיע על כך בישיבת הממשלה והגיש את התפטרותו לממשלה; ג) אם שר מתפטר, הגם שאין התפטרותו מביאה לידי התפטרות הממשלה כולה. הממשלה תציע, שבכל המקרים האלה תודיע הממשלה לכנסת מיד על כל התפטרות, והצעה זו תובא לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אם אין חוק — ולצערי עדיין אין חוק שירות המדינה, אין ועדה של הכנסת יכולה לדון בו ואין סמכויות מתאימות, כי עדיין אין לחוק כזה כיסוי, או גיבוי, כפי שקוראים לזה עכשיו.

אף־על־פי־כן, כדי להסיר לזות שפתיים הריני מחייב כי הענין שהובא על־ידי חברי־הכנסת רוקח יבורר, ואני מציע להעביר את הענין לבירור בוועדת העבודה של הכנסת — אם כי ועדה זו עמוסה עכשיו מאד.

היו"ר י. שפרינצק:

הצעה לסדרהיום לחבר־הכנסת בן־אליעזר: הצעת חוק המעבר (תיקון), תשי"ח — 1958.

אריה בן־אליעזר (תנועת החירות):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. הנני מתכבד להביא הצעת תיקון לחוק המעבר, האומרת שבסעיף 11(ז), אחרי הפיסקה המסתיימת במלים "עד היכון ממשלה לפי חוק זה", תיוסף הפיסקה כלהלן: "החליטה הממשלה להתפטר, תמסור על כך הודעה בכנסת ויקויים דיון".

הצעה זו באה לאחר עשר שנים של נסיון־חיים עשיר למדי במשברים והתפטרות של ממשלות שונות. נסיון זה גם קבע נוהג ונהוג מסויים, אך אין הוא מחייב, משום שאמנם היו מקרים שלאחר התפטרות הממשלה נמסרה הודעה לכנסת, אך היו גם מקרים שלא נמסרה הודעה כזאת. אילו הנוהל היה שבכל מקרה נמסרת הודעה לכנסת, אני מניח שאדוני היושב־ראש וכל חברי הבית היו מסכימים שהנוהל ייהפך לחוק. אולם מכיון שהנוהל היה שונה, אני מציע להכניס סדר בחיים המדיניים שלנו על־ידי כך שנקבע כי ממשלה שהחליטה להתפטר, תמסור הודעה על כך בכנסת ויקויים דיון.

חוק דומה לכך קיים אם מתפטר שר או אם הוא מועבר מתפקיד למשנהו, או במקרה שמצרפים שר חדש לממשלה — לפי חוק המעבר חיבת הממשלה למסור על כך הודעה לכנסת. אני מציעים שחובה זו תהיה מוטלת על הממשלה גם במקרה של התפטרות.

אפשר ללמוד כאן דין קל־וחומר: אם התפטרות שר, שינוי תפקיד או צירוף שר חדש לממשלה מחייבים הודעה לכנסת, לא כל שכן במקרה כה מכריע בחיים המדיניים שלנו כהתפטרות הממשלה. לדעתנו רע מאד הדבר שחברי הבית צריכים ללמוד על התפטרות הממשלה מ"דליפות" שונות בעתונות או משמועות "הדולפות" מישיבותיהם של מרכזים מפלגתיים אלה או אחרים.

יש סיבה נוספת להעלאת הצעה זו. עם הנסיון שיש לכנסת במשברים חוזרים ונשנים, ובעיקר כל עוד מכהן בתפקיד ראש הממשלה אדם שהוא מומחה למשברים, הכרחי סעיף כזה אשר יחייב מראש את ראש הממשלה למסור לכנסת הודעה על התפטרות הממשלה ולנמקה. זה ימנע כל מיני מאכיאציות וכל מיני "הדלפות" ושמועות בעתונות או במסיבות בלתי־רשמיות פה ושם. זה יחייב את ראש הממשלה להוסיף ולומר: מסיבות אלו ואלו התפטרה הממשלה. על־ידי הדיון שלאחר מסירת ההודעה תיווצר גם האפשרות לאותם שרים אשר בגללם נוצר המשבר, לומר את דברם בפני העם ובפני נבחריו.

יש גם סיבה נוספת. הכנסת יכולה לקיים דיון על

השלישי, על הממשלה, ייתכן שהוועדה תדון לפחות הדשים רבים, אם לא שנים. בינתיים תקויים אנומאליה, וגם מדב־ריו של ראש הממשלה מתברר שזוהי אנומאליה. תהיה, ייתכן, התפטרות נוספת של ראש הממשלה או של הממש־לה, ושוב הכנסת תועמד בצל.

כל הבעיה היא, אדוני ראש הממשלה — ואני מניח שגם אתם בממשלה דנתם בכך — שיש לנו משטר פארלא־מנטרי, לא פאשיסטי, לא קומוניסטי, לא טוטאליטרי; ממש־לה מתפטר והכנסת לומדת על כך לא מוליפות, לא מש־מועות אלא מן העתונות. הכנסת לומדת שראש הממשלה שם פעמיו אל נשיא המדינה, הודיע לו על התפטרותו, ואחר־כך הכנסת מצפה. כולנו מסכימים, דומני, שזהו מצב מאוד בלתי־בריא.

אם הממשלה מתפטרת כתוצאה מהבעת אי־אמון על־ידי הכנסת, באמת אין צורך בהודעה, כי הכנסת יודעת על מה היא פיסרה את הממשלה. אבל אם הממשלה, בגלל סכסוך בין חבריה, מתפטרת; או ראש הממשלה, בגלל סכסוך בין חברים מסויימים בממשלה לבינו, מסיק מסקנה ומת־פטר, הכנסת צריכה לדעת מה קרה ולא ללמוד על כך מן העתונות.

המצב הקיים הוא בוודאי אנומאליה במלוא מובן המלה. משום כך צריך לתקן את המצב, ואין צורך לחכות עד שה־ממשלה תביא את חוק הממשלה — שאולי עדיין לא עובד — ועד שוועדת החוקה, חוק ומשפט במשך חודשים או שנים תדון בו. אלא, אם ברור לכל חלקי הבית שהמצב הקיים איננו טוב, מוטב לדון מיד בהצעה הזאת. ואם ועדת החוקה, חוק ומשפט תמצא לנחוץ לקבל אותה, תובא הצעת החוק לפני הכנסת.

לכן אני מציע שכל חלקי הבית יתאחדו בהצעה להעביר את הצעתו של חבר־הכנסת בן־אליעזר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ועוד מלה אחת הייתי רוצה להגיד להשכלתו של ראש הממשלה, שאיננו מתמיד בביקוריו בכנסת, ולכן אולי בשג־גה אמר מה שאמר. הנהלה בכנסת הוא, שאם חבר כנסת מציע הצעת חוק, הצעת חוק זו באה להצעה לסדר־היום. אין שום דרך אחרת בכנסת לטפל בעניינים כאלה.

היו"ר י. שפרינצק:

האם חבר־הכנסת אידוב כהן מסכים להצעת חבר־הכנסת בגין?

אידוב כהן (המפלגה הפרוגרסיבית): לא.

אריה בן־אליעזר (תנועת החירות): אני מסכים להצעת חבר־הכנסת בגין.

ראש־הממשלה ד. בן־גוריון:

אני תומך בהצעת חבר־הכנסת אידוב כהן.

היו"ר י. שפרינצק:

לפנינו שתי הצעות: האחת, להסיר את הענין מסדר־היום, והשניה, להעבירו לוועדה. אני מעמיד אותן להצבעה זו מול זו.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להסיר את הענין מסדר־היום — 26

בעד ההצעה להעביר את הענין לוועדת

החוקה, חוק ומשפט — 15

ההצעה להסיר את הענין מסדר־היום נתקבלה.

חבר הכנסת שדיבר לפני טעה במקצת באמרו שעל ההתפטרות נודע מוליפות בעתונות. לא מוליפות אלא מהודעה רשמית שנמסרה לנשיא המדינה, ששודרה אחר כך על־ידי "קול ישראל".

לא מובנים לי קצת האמצעים המחוקמים שמציע הנואם שקדם לי, לנקוט נגד "המומחה למשברים". המתפטר אינו חייב להודיע לכנסת על סיבת התפטרותו — אם אינו רוצה בכך. אי אפשר להכריח אדם להודיע על הסיבות. כפי שאני מכין מדברי הנואם, הוא רוצה להבטיח שהשרים שבגלגלם באה ההתפטרות, תינתן להם ההזדמנות להגיד לכנסת מדוע גרמו להתפטרות. נוגעת עד הלב הדאגה של חבר־הכנסת בן־אליעזר לשרים אלה, אבל אפשרות זו קיימת גם עכשיו. אני מתנגד לדעת חבר־הכנסת בן־אליעזר שאחרי התפטרות ממשלה יתקיים דיון בכנסת. אבל ברור שיש לקיים דיון כשמרכיבים ממשלה חדשה, ודיון זה יש אפשרות לכל אחד להגיד את אשר בלבו.

לי לא נראית הצעת מר בן־אליעזר, אבל אין שום מניעה שחבר הכנסת הנכבד יביא הצעתו לוועדת החוקה, חוק ומשפט כשתדון בבעיה זו. אבל אם הכנסת רוצה לדון עכשיו בהצעתו של מר בן־אליעזר, איני מתנגד לדיון.

היו"ר י. שפרינצק:

הצעה לחבר־הכנסת אידוב כהן.

אידוב כהן (המפלגה הפרוגרסיבית):

אדוני היושב־ראש, אני מציע לדחות את ההצעה לדון בענין זה ולעבור לסדר־היום. כל הנימוקים שלא נדון בכך בכנסת עכשיו, ניתנו על־ידי ראש הממשלה, והמסקנה הסר־תרת שלו איננה מחייבת את הכנסת. אני מציע לדון לפי נימוקי ראש הממשלה, ולא לקיים עכשיו דיון בענין זה.

ראש־הממשלה ד. בן־גוריון:

יש להתקין תקנה, שלא יבלבלו את ראשם של חברי הכנסת בדברים שאינם הצעה לסדר־היום.

היו"ר י. שפרינצק:

הצעה לחבר־הכנסת בגין.

מנחם בגין (תנועת החירות):

אני מציע לעשות פשרה בין שני חברי כנסת שהם תומכים בממשלה: האחד הוא ראש הממשלה והשני הוא חבר־הכנסת אידוב כהן. הראשון הציע, או הסכים לקיים דיון על הצעתו של חבר־הכנסת בן־אליעזר, והשני הציע להסיר את ההצעה מסדר־היום. הצעתי — להעביר את הצעתו של חבר־הכנסת בן־אליעזר לוועדת החוקה, חוק ומשפט. ועכשיו כמה מלים להנמקת הצעה זו.

מדברי ראש הממשלה הבינותי כי הממשלה עצמה בעצם מביאה בחשבון, בעתיד, אפשרות של מסירת הודעה בכנסת אם היא התפטרה.

ראש־הממשלה ד. בן־גוריון:

חובה.

מנחם בגין (תנועת החירות):

ובכן, מה הוא הקושי, מה המניעה להתחיל לדון בה־צעה כזאת ללא דיחוי? אני נמצא בוועדת החוקה, חוק ומש־פט, ויודע כמה זמן בערך דורש דיון בחוקי־יסוד. חברי לוועדה יסכימו אתי אם אמר שבחוקי־היסוד הראשון, על הכנסת, דנו בכשי שנים; וייתכן גם שבחוקי־היסוד השני, או השלישי — כי בינתיים עומד לעלות לפני הוועדה חוק־היסוד הקשור בזכויות האדם והארוח — הרי בחוקי־היסוד

3. חוק העיטורים, תשי"ח — 1958 *

ציוני ונדבן חשוב שהשקיע סכום הגון גם אצלנו, קיבל זה לא כבר, לרגל יום הולדתו ה-75, תואר אצילות, ועוד כהנה וכהנה.

דוקא כל המדינות החדשות שקמו אחרי מלחמת-העולם הראשונה העניקו עיטורים, וגם צ'כוסלובקיה של מאסאריק ובנש, שעלתה על כולן כדמוקראטיה על טהרת הקודש. ממש" לה לאטביה כיכדה אחד מראשי היהדות, שהקים בית-חולים מפואר לילודות, בשביל היהודים. אגב, נדבן זה בנה גם ישיבה חקלאית בארץ ומקום מנוחתו בירושלים.

ובכן, יש צורך אמיתי כחוק עיטורים. זה יהיה לתועלת המדינה מכל הבחינות, הידוק קשרים ידידותיים עם עמים שונים ועירוד לאחינו בתפוצות ואפילו בארץ. כמוכן, אין זאת אומרת אינפלציה בענין זה, לכל תורם הקרנות ועוד. רק במקרים יוצאים מגדר הרגיל, בתאריך המתאים לראש השנה ולחג העצמאות. אגב, הרצל ז"ל חווה בכתביו את העיטורים של מדינת היהודים.

צריך להקים מועצה ציבורית בהשתתפות נציגי משרדי הממשלה המתאימים, אשר זכותה תהיה להגיש הצעות מסוי יימות לכבוד נשיא המדינה, בדבר הענקת עיטורים מדרגות שונות: עיטור דוד המלך, עיטור ישעיהו הנביא, עיטור דבר" רה הנביאה, עיטור בן-זכאי, עיטור ברכוכבא, עיטור הרצל. משום כך אני מתכבד להציע לכנסת לדון בהצעתי זאת, לחוקק חוק על דבר עיטורים.

ראשי-הממשלה ד. בן-גוריון:

הפעם אני רואה צורך להגיד משהו לגוף הדבר, ואציע להעביר הדיון לוועדה. נדמה לי שלמר נורוק עלי להזכיר הכלל התלמודי: שכר מצוה—מצוה. אין כל חובה לתת בעד המצוה עיטור או שכר אחר. בעיני זהו כלל נאצל; ונדמה לי כי אדם הראוי לשם זה מוצא סיפוק בעצם המעשה הטוב שהוא עושה, ואינו זקוק לתהילה. לעיטור או לכיבוד אחר. איני שולל לגמרי הנימוקים של חברי-הכנסת נורוק, אבל יש לראות גם הצד השני של המטבע. אם נתחיל לתת עיטורים לנדבנים, תארו לפשכם כמה תרעומות יהיו באמריקה, או באנגליה, או בדרום-אפריקה, כי פלוני קיבל עיטור ואלמוני לא קיבל. אמנם פלוני נתן יותר למגביית, אבל חכמינו אמרו— ויש בכך הגיון רב — אחד המרבה ואחד הממעיט. קשה לדעת מי נותן יותר, אם זה שנתן חצי מיליון והוא עשיר מופלג— ואני יכול לקרוא בשמות אחרים באמריקה, — או מי שנתן סכום קטן אבל סכום זה הוא חלק גדול מהונו. לפני שנה וחצי קיבלתי מאשה אחת מארצות-הברית 500 דולר לקרן מגן, ואלה היו כל החסכוניות שלה. זו היתה אשה אלמנה שהקדישה כל חסכוניותה בשביל בטחון ישראל. בעיני היה סכום קטן זה יקר מהרבה מאות אלפים שנותנים בעלי יכולת רבה.

לי עצמי נראה, — אבל איני עומד על כך שהמדינה תקבל זאת, — כי מוטב שלא יהיו עיטורים. אני ראתי במלחמת הקוממיות בחורינו לוחמים בגבורה עילאה מבלי לחשוב על עיטורים. אמנם אחר כך קיבלו אות הקוממיות, אבל האות ניתן לכל החיילים. רק לשנים-עשר מצטיינים ניתן אות גיבורי ישראל. אינני בטוח אם לא נעשה משגה במתן אות זה, אבל מותר לעם לעשות גם משגה. וטוב הדבר שאות כילחמת הקוממיות ניתן לכל החיילים שזכו להשתתף במלחמה זו; וכל אחד נלחם לפי יכולתו ולפי כוחותיו הנפשיים.

היו"ר י. שפרינצק:

הצעה לסדר-היום לחברי-הכנסת נורוק: הצעת חוק העיטורים.

מרדכי נורוק (המפלגה הדתית-לאומית,

המזרחי—הפועל המזרחי):

בית גבוה. חקיקת חוק בדבר הענקת עיטורים: שאלת העיטורים אקטואלית ביותר בשעה זו דוקא. בשנת העשור. לשאלה חשיבות מיוחדת ביחס לנתיני חוץ-לארץ. ישנם מדי נאים ומאלאמנטרים ממדינות שונות, שהראו לנו אהדה ותמיכה מדינית יתרה בהקמת המדינה. מחובתנו לזכות אותם באות כבוד כאות תודה, בכלל, אם ראשי ממשלות וחברי ממשלות או פארלאמנטרים בעלי השפעה באים לבקר בארצנו כידידים ואוהדים, גם אנו צריכים להתנהג כנוהג שבעולם ולהעניק להם עיטור. גם ראשי משלחות מסחריות, שהביאו לידי גמר ולשביעות-רצון משאומתן בינינו וביני ארצם, ראויים לעיטורים.

כמו כן חסידי אומות העולם, שהצילו במסירות-נפש נפשות רבות מישראל מציפני עם המרצחים כימי השואה האיומה. או, כשנפרד מאתנו נציג דיפלומטי לאחר כהונה ממושכת ומבורכת, והוא הראה ידיות והבנה מיוחדת לבעי יות העומדות ברומו של עולמנו, אנו צריכים ללוות אותו בעיטור-כבוד. וכן מומחים חשובים מחוץ-לארץ, שעשו למען פיתוח הארץ.

נשאלת גם שאלת הגומלין. אם כבוד נשיא המדינה או כבוד ראש הממשלה מקבלים כהכרה וכהוקרה מיוחדת עיטור מחוץ-לארץ, אזי צריכים הם כמוכן להביע את תודתם באותו אופן. והנה עדיין אין לנו אפשרות גומלין, מפני חוסר חוק עיטורים.

יש להדגיש כי אות עיטור ישראלי על חזהו של נתן חוץ-לארץ ישמש, אגב, כתעמולה חשובה למדינת ישראל.

ועכשיו כלפי פנים. אם נמצאת בתוכנו אישיות גדולה שזכתה להשתתף בקונגרס הציוני הראשון, הרי בשנת העיטור המדינה חייבת ביקור. או, ראשי המגביית והמילוה בארצות-הברית ומייסדי מפעלים אלו, שעשו גדולות בשביל בנין הארץ וקליטת העולים ואשר עדיין מפיהם אנו חיים, ראויים הם שהמדינה תזכה אותם, בייובלה, באות כבוד. אם פקיד של הסוכנות או המדינה, או של הנהלת הקרנות, ששירת באמונה עוד במדינה-בדרך, יוצא לפנסיה, המדינה צריכה לכבד אותו. או הורים שכולים אשר בניהם היחידים התנדבו והקריבו את נפשם על מוצב המולדת, אנו צריכים לציין אותם כמחנכים למופת. וכן אם נדבן חשוב מקים מוסד מפואר במדינה, או תומך ביד רחבה במוסדות קיימים. או ותיקי החלוציות בקיבוצים וקבוצות, בתעשייה ובחקלאות, אנשי מדע ואנשי רוח — כולם ראויים לקבל אות כבוד ותודה. או, מי שהצטיין בפעולה אנושית מיוחדת להציל נפשות, כמו בשריפה, וכדומה.

מתנגדי העיטורים אומרים שאין זה נאה למדינה דמוקראטיה. אבל אנו רואים בארצות דמוקראטיות טהורות בעינינו להם שמעניקים עיטורים לאישים שלהם על זכויות במדע, באמנות ובכלכלה, או על תמיכה במוסדות פילאנטרופיים ותרבותיים. הנה, למשל, אחד מראשי הציונות באנגליה ונדבן ידוע גם בשביל הארץ, קיבל תואר-כבוד. בכלגיה,

ישיבה שצ"ג, כ"ג טבת תשי"ח (15 ינואר 1958)
— הצעות לסדרהיום (ב'גוריון, נורוק, שפרינצק, ג. לוי) —

לפסול ההצעה, ואציע הפעם שיעבירו דיון זה לוועדת החוץ והבטחון. ההצעה ראויה לדיון, ואני חושב שתכרה-הכנסת נורוק יטכים לכך שיתקיים דיון בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת. אני מניח שמר נורוק לא התכוון לכך שפה ידונו על עצם הענין, אלא הוא רצה לגלות דעתו בשאלת העיטורים בכנסת.

מרדכי נורוק (המפלגה הדתית-לאומית,
המזרחי—הפועל המזרחי):
אני מסכים להצעת ראש הממשלה.

היו"ר י. שפרינצק:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת חבר-הכנסת נורוק בדבר חוק העיטורים לוועדת החוץ והבטחון.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חבר-הכנסת מ. נורוק בדבר חוק העיטורים, תשי"ח—1958, לוועדת החוץ והבטחון, נתקבלה.

4. השבתת מפעלי הזהורית

התעשייה אין המרץ והזמן ללכת ולהוכיח שהם צריכים לקבל את ההיטל בחזרה, וההיטל הוא נשאר באוצר המדינה.

המצב הקשה שבו נמצאת תעשיית המשי המלאכותי הוכר אף על-ידי האיגוד המקצועי. אפילו האיגוד המקצועי יותר על דרישתו להעלאה כללית של שכר העבודה בשנת 1956 ובשנת 1957, ואף יותר בשנתיים אלה על ההוספות של שני שלישים ושל שלישי שניתנו לפועלים במפעלים אחרים.

עכשיו באה המכה החדשה — הממשלה העלתה את המ"כס על חומר הגלם ב-30%, והתעשייה איננה יכולה לעמוד בהעלאה זו. אמנם מצדיקים את הממשלה ואומרים שאי אפשר למכור את הדולרים בעד לירה ושמונים כאשר הערך האמיתי של הדולר גבוה הרבה יותר. לא אכנס לכל הפרשה הזאת, אולם רצוני לחשב כמה מקבל האוצר בעד הדולר שהוא נתן לתעשיית הזהורית. תעשיית הזהורית מקבלת את הדולרים באופן רשמי לפי השער של לירה ושמונים הדולר, אולם היא משלמת 360 פרוטות כהיטל של 20%; היא משלמת עוד 2.700 לירה לכל דולר תחור מס קניית, ביחד — 4.860 לירות לדולר. אולם אין זה הכל, עכשיו רוצים להגדיל את ערך הדולר על-ידי מכס חדש עד 5.460 ל"י.

אפשר היה לחשוב שאולי הממשלה איננה מעריכה בכלל את התעשייה הזאת, אולם נוכחנו כי הממשלה מעריכה תעשייה זו מאד, כי כולנו שמענו על כך שיוקם בקרוב מפעל גדול שיושקעו בו 21 מיליון דולר, והממשלה מוכנה להשתתף ב-10 מיליון דולר. כלומר, הממשלה מחשיבה את המפעל הזה. ההיטל הנוסף יכניס לממשלה 400.000 לירות לשנה, זאת אומרת, המפעלים הקיימים יצטרכו לשלם את המכס הזה במשך 50 שנה כדי להכניס את הסכום של 10 מיליון דולר שהממשלה רוצה עכשיו להשקיע במפעל החדש ממין זה. אם כן, איפה ההגיון?

הבעיה כשלעצמה חשובה מאד ומסכנת את קיומם של 15 מפעלים המעסיקים 500 פועלים, אולם זהו גם סימן לתעשיות האחרות, שגם על חמרי הגלם שלהן רוצים להיטל שוב מכס נוסף. לפי דעתי, המצב מצדיק דיון דחוף בכנסת על שאלה זו, ואני מבקש לקבל את הצעתי בנידון.

אני חי את חיי ההגנה בארץ יותר מחמישים שנה. איש מחברי ההגנה לא קיווה לעיטור; היו לי כמה חברים שחירפו נפשם למות בשמירה, ולא ולא חבריהם זכו לעיטורים. אני מכיר גם הרבה ידידים בחוץ-לארץ ובישראל, שידידותם היא לשמה ולא לשם קבלת פרס.

ומשום כך אינני משוכנע שהנימוקים של חבר-הכנסת נורוק מספקים. לי נראה שאנו נוהגים שלא כראוי, הייתי אומר, נוקטים מנהג לא-יהודי, כשאנו קוראים רחובות, יטובים ומפעלים על שמות אנשים, ולא רק מפני שלאחר זמן-מה אין יודעים מי האיש ועל שם מי נקרא הרחוב או המפעל, מי הוא יוסף שעל שמו נקרא כפר יוסף, ומי הוא יוסף שעל שמו נקרא תל-יוסף, ומי הוא ברוך שנקרא על שמו תל-ברוך. היהודים היו רגילים לקרוא את המחבר על שם ספרו ולא הספר על שם מחברו, ונדמה לי שיש הרבה הגיון ותבונה במנהג זה. אדם עושה דבר טוב מפני שחובתו לעשותו ולא מפני שיפארו את שמו.

יש גם נימוקים פוליטיים וחברתיים נגד מתן פרסים ועיטורים. יש לחשוש לרינונים ולתרעומות. אבל איני רוצה

היו"ר י. שפרינצק:

אנו עוברים להצעה לסדרהיום מס' 547: ביטול העבודה בתעשיית הזהורית מחמת הטלת מכס על חמרי גלם חיוניים. רשות-הדיבור לחבר-הכנסת לוי.

נחום לוין (תנועת החירות):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים. נדמה לי שזוהי הפעם הראשונה מיום קום המדינה שענף שלם בתעשייה נאלץ היה להיסגר בגלל המדיניות הפיסקלית של הממשלה. מדובר הפעם על תעשיית משי מלאכותי. זהו מצרך מן העממיים ביותר, ואם נחוצה לנו הוכחה לכך, הרי ישנה, כי המצרך הזה בכלל באינדקס ותופס מקום נכבד מאד באינדיקס, כ-14 נקודות בתוך האלף, כלומר 1.4%.

אולי שם המצרך הוא בעוכריו, כי זה משי, וזה בלבד את פקידו האוצר, כי המשי נחשב בעיניהם ללוקסוס. אבל בשביל מה משתמשים במצרך הזה? הנה רבים מאתנו לובים שים מעילים מצמר סינטטי, ועל צמר סינטטי מוטל מס קניה של 7.5%, אבל על הביטנה בשביל הצמר הסינטטי הזה, זאת אומרת על המשי המלאכותי, מוטל משום-מה מס קניה של 30%.

בעצם עובר משכר קשה על התעשייה של משי מלאכותי מזה שנתיים. במשך השנתיים האחרונות האלה הצטמצמה תעשייה זו, ונאלצים היו לפטר בה כ-200 פועלים. כך קרה שבת-חרושת נאלצו למכור את הנולים שלהם לשם תשלום פיצויים לפועלים המפוטרים בתעשיית המשי המלאכותי. הדוגמה המובהקת לכך היא החלוק בתעשייה זו — „משי זקס" — שמתוך 156 נולים נאלץ היה למכור 76 נולים כדי לשלם פיצויים לפועלים המפוטרים. דומה שהממשלה החליטה לתקן את המצב, ואיך? הטילה היטל חדש על חומר הגלם שממנו מייצרים את המשי המלאכותי, על חוטי הזהורית, וההיטל הזה קיבל שם יפה מאוד — עידוד היצוא, ומי מאתנו יתנגד לעידוד היצוא? הטילו היטל של 20% על חוטי הזהורית, רית, וקבעו כי אותם בעלי התעשייה שמייצרים בשביל היצוא יקבלו בחזרה את 20% ששילמו. אולם לפני שחוטי הזהורית מגיעים ליצוא, הם עוברים כמה ידיים. קודם כל, אורגים את הבד ואחר-כך תופרים את השמלות או הבטנות, ולבעלי

היצרנים התנגדו לצו, סירבו להוציא ממחסני ערובה חמרי גלם בתשלום מכס גדול. המשבר צריך היה לבוא. מדוע אפוא מונחה ועדה בהרכב של השר נפתלי ומר גליקמן דווקא בימים האחרונים, אחרי שפרצה ההשבתה?

ישראל קרגמן (מפא"י):
לפני שפרצה ההשבתה.

זלמן סוואיב (הציונים הכלליים):
אני מוכן לקבל את התיקון שלך, כמה ימים לפני שהוכרז על ההשבתה.

שר־המסחר והתעשייה פ. ספיר:
זה הבלד.

זלמן סוואיב (הציונים הכלליים):
אדוני השר, אני מקבל את התיקון. רק כמה ימים לפני שפרצה ההשבתה, שאיימו בה כבר לפניכן.

על הממשלה להסביר את המניעים לצעדים שנקטה בענף זה, ומה בכוחה לעשות כעת לשם הסדרת העניינים וחיידוש העבודה במפעלים. ואם נעשתה שיגאה, אם לא הביאו בחשבון את כל הורמים שענף זה נתון בהם, עליה לתקן את המצב, ורצוי שתעשה זאת בלי השהיות.

לכן אנחנו מציעים לדון בשאלה זו בכנסת. זו היא שא"ל שהאספקטים רחבים ורבים במדיניות הכלכלית של הממש"ל קשורים בהם, ויש צורך בהבהרתם.

שר־המסחר והתעשייה פ. ספיר:

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. נכון שלענין זה יש אס"פקטים רחבים יותר, ואני חייב ברנעים ספורים לעמוד עליהם. יש לי לפעמים הרושם שלגבי העניינים שאומרים עליהם שהם יסודיים — הדיבור לחדר והמעשה לחור. לא פעם שמעתי מעל במת הכנסת וקראתי בעהונות שצריך לבטל את הפיקוח על מטבע־חוץ. דומני שחבר־הכנסת סוואיב הוא אחד הדוב"רים הראשיים בענין זה. וכאשר נעשים נסינות כלישהם בכיוון של ביטול הפיקוח על מטבע־חוץ — תמיד מתקוממים נגדם. יש לענין זה קשר עם הליבראליזציה. מהי הליבראליזציה שמשדר האוצר ומשרד המסחר והתעשייה החלו בה, ואשר מעוררת תגובות שליליות?

הליבראליזציה, שאני קורא לה נורמאליזציה, היא פעולה שבעזרתה אנחנו מבקשים להסיר מענפים מסוימים את כבלי הפיקוח של מטבע־החוץ, ולאפשר, לכל הרוצה לייבא סחורות, לעשות זאת, ולא להשאיר את הכל בתנאים של „פאסט־טרייד“, בתנאים שאנשים אינם מראים כל יומה, בתנאים של מונופוליום. טוב היה אילו יוכלנו לעשות זאת בכל הענפים, אולם אין מצב מטבע־החוץ שלנו מרשה זאת. עשינו זאת בכמה שטחים, והדבר הצדיק את עצמו. המתחרים ירדו, על כל פנים הצטמצם הפער של הרווח, והתצרוכת לא גדלה. אנחנו סוברים שהדבר דרוש גם בקשר עם עניני היצוא.

גם במשי המלאכותי עשינו זאת. ובענין זה אני מסכים שהשם מטעה. אומר כמה מלים על מצב הענף. הוא איננו כל־כך קשה. אתמול היה אצלי תעשיין־חוץ, שלפני שנה חצי החל במפעל עם 16 נולים, ביתניים הכפיל אותו ל־32, הוא מלמד פועלים חדשים, והוא רוצה תוך שנה־שנתיים להגדיל אותו עד 96. אגב, גם בנקודה זו אינני יודע אם הדיבור והחרדה לגבי היוזמה הפרטית מוצדקים. מדי פעם בפעם אני שומע בלגלוג למחצה, באירוניה למחצה, וב"ויהוד יתרו" למחצה, על מעל זהירות הגדול, שהוקם על בסיס

זלמן סוואיב (הציונים הכלליים):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. אין בשביתות והשב"תות משהו יוצא מגדר הרגיל בנוף הכלכלי שלנו, גם אם אין אנו, למזלנו, מגזימים יתר על המידה בשטח זה. עם כל החומרה שבהשבתת חמשי־מאות פועלים בשישה־עשר מפעלי זהורית, לא עצם עובדת ההשבתה הגיעה אותנו להביא את הצעתנו לסדר־היום, אלא הגורמים מסביב להשבתה.

התעשיינים טוענים שהם נאלצו להשבית את מפעליהם בגלל צעדים שנקטה הממשלה, במיוחד בפרסום צו המכס באוגוסט, בזמן הפגרה, המטיל 30% מכס על חמרי גלם, ושאינו באפשרותם לשאת בתשלום נוסף זה. מצד שני, לא בא הסבר משכנע מצד הממשלה לצעד זה, ואני רוצה להא־מין, בין שאני מסכים לדעתה ובין שאינני מסכים, שהממשלה ידעה כנראה מה היא עושה, אולם לא ברור לנו מה היו נימוקיה.

המדובר בענף שמצבו היה קשה כבר לפני הטלת המכס. ידוע לי כי זה שנה מתנהל משא־ומתן עם אנשי האוצר על הקטנת מס הקניה, שהוא כיום 30% — וברצוני להעיר שיש הבדל גדול בין מס קניה בשיעור 30% ובין מכס בשיעור 30%. ההבדל בלירות הוא בערך פי־חמישה, מפני שמס קניה מוטל על המחיר הסופי לצרכן. היתה נטיה להקטין את מס הקניה מ־30% ל־17.5%. זאת רייתי כפרוטוקולים ועדת הכספים. והנה, תוך כדי משא־ומתן זה על הקטנת מס הקניה, פורסם בפגרת הקיץ צו מכס בדבר תוספת של 30%, נוסף להיטל של 20% שהוטל על ענף זה לשם עידוד היצוא.

שמענו שהדבר נעשה כאילו לשם ספיגת עודפי רווחים; האם היו עודפי רווחים בענף זה? מסופקני. בבתי־החרושת הצטבר מלאי גדול שאין היצרנים יכולים למכור אותו. השוק לא קלט סחורות במחירים הקודמים, וברור שהוא לא יוכל לקלוט במחירים החדשים. ההתחרות בענף גדולה. אין כאן גם קארטלים. אפשר היה אולי לחשוב על קניה מוגברת בגלל הציפיה להעלות המחירים בעקבות הטלת מכס חדש, אבל גם זה לא קרה. האם הכוונה היתה באמת לייקר את הסחורה לשם צמצום הצריכה בשוק המקומי מפני שהמצרך נחשב כמותרות? חבר הכנסת שקדם לי הזכיר את ענין הקמת מפעל חדש לזהורית, ואף ידוע כי החמרים שמייצרים מחוטי זהורית אינם בכחינת מותרות.

אשר לעידוד היצוא, אני מוכרח לציין שנעשו מאמצים רבים לעידוד היצוא בענף זה, אולם כנראה הוא נתקל בקשיים רבים, למרות העידוד שניתן והעולה על העידוד שניתן לכל ענף אחר.

שר־המסחר והתעשייה פ. ספיר:
אם כן, ניתן עידוד?

זלמן סוואיב (הציונים הכלליים):

ניתן עידוד, ואני מצייין שהוא גדול מכל עידוד שניתן לענף אחר. אולם התוצאות הן קטנות, אינן משביעות רצון, ואינני יודע אם יש בכלל סיכויים להרחבת היצוא בענף זה. כנראה, לחץ על הקטנת הצריכה בשוק המקומי לא יעזור להגברת היצוא.

אם כן, מה היתה כוונת הממשלה? באוגוסט פורסם הצו, אולם לא ניתנה לענף זה אותה הנהגה שניתנה לענף הצמר, שאיפשרו לו להוציא עד 31 בדצמבר את כל הסחורות שהגיעו ארצה ללא תשלום המכס החדש. ההנהגה הזאת לא ניתנה משום־מה לענף הזהורית, המצמצם במצב קשה.

מפליא אותי איידיוק שכלול בדבריו של חברי-הכנסת סוואיב, שאחר כך תיקן את עצמו. ביום שישי לפני שבו עיים הוסכם בין המשלחת של אנשי זהורית, נשיא התאחדות בעלי התעשייה ועבדכם הנאמן, על ועדה של שניים. כאשר פרץ הסכסוך, הייתי בחוץ-לארץ, ואז טיפל בזה השר נפתלי הוסכם על דעת הוועדה שכל מה שיקבעו השר נפתלי עם המנהל הכללי של משרד המסחר והתעשייה מר גליקמן — את זה יקיימו. נשיא התאחדות בעלי התעשייה איננו מייצג את האינטרסים של הממשלה, גם אני לא תמיד מייצג את האינטרסים של הממשלה. אבל הוא גם דואג לתעשייה. לאחר שהוסכם משהו ביום שישי, הופתעתי לקרוא שפתאום מאיימים בהשבתה. אילו נהגנו לפי הרגש, אינני יודע אם הוועדה הייתה צריכה להמשיך בעבודתה, כאשר תוך כדי הבירורים, תוך כדי חיפוש דרכים לפשרה — משביתים את המפעלים. אולם ההגיון גבר על הרגש, ואמרנו: נמשיך בע' בודה. וממשיכים בטיפול ובבירור.

אני מציע לאפשר לוועדה לגמור את מלאכתה, לא להכביד עליה, ולכן — להסיר ענין זה מסדר-היום.

היו"ר י. שפרינצק :

האם המציעים מסכימים להצעת השר?

(ק ר י א ת : לא.)

ניגש איפוא להצבעה.

הצבעה

הצעה להסיר את הענין מסדר-היום נתקבלה.

זומה פרטית טהורה עלידי מר רוגוזין. אינני יודע איפוא מתי הדיבור על היוזמה הפרטית הוא אמתי, ומתי זה "יוחד יתרו".

ובכן, אותו תעשיין היה אצלי אתמול. זהו יצרן שיש לו מפעל גדול בחוץ-לארץ. הוא החל לעבוד באוגוסט 1956, משלם מס הכנסה, עושה יצוא. אין לו טענות. והוא אומר שרצונו להגדיל את המפעל. לתעשיינים לא כל-כך קשה לדעת על מי מדובר, כי לא הקימו בארץ בשנה וחצי האחרונות הרבה מפעלים למשי מלאכותי.

לא הכל שובתים ולא הכל משביתים. בעלי-מלאכה ומפעלים אחרים לא השביתו, חיכו למסכות שיעור אגע בהן. כאשר עשינו את הליבראליזציה בענף זה, תשבנו, כלגבי ענפים אחרים: מצד אחד נסיר את הכבלים מן היבוא, מצד שני העסקים בשוק לא יהיו רעים, ומצד שלישי יגדל היצוא. כבר אמר חברי-הכנסת סוואיב שהבטחנו עידוד גדול, ועל כל דולר של יצוא אנחנו מחזירים את ההיטל הזה של 15% או 20% בעד 5 דולר. בכל זאת לא כראי לייצא, אלא כדאי להוציא את זה לשוק כאן יותר מאשר לקבל פיצוי. אילו היה זה קשה כל-כך, והמצב היה כה חמור — הברירה הייתה לעשות את היצוא הזה כמו שנוהג התעשיין האחר. בכלל, שום תעשייה רצינית בישראל לא תתקיים אם תהיה בנויה על השוק המקומי בלבד. לא נוכל לקיים אותה רק על השוק המקומי. אבל אנשי הזהורית לא הראו את היוזמה הזאת כמו בסעיפים אחרים, שהנהגנו בהם את הליבראליזציה. לא רצו לקבל את הפיצוי, כי השוק סופג את המשי. וליבראליזציה עם 80% תוספת דולרים — אין לנו.

אשר לענין שנמשך מאוגוסט — קראתי ושמעתי שזו כביכול סחכת. אצלנו קוראים לכל דבר סחכת.

5. שינויים בהקצבת מטבע חוץ לרכישת חמרי גלם

ליח ביצוא, יוכל לייבא גלמים בדולרים שלו. קודם כל, פירוש של דבר שבמצב שהאוצר נמצא בו, מצב של מחסור במטבע חוץ, הוא מאבד את השליטה המרכזית על השימוש במטבע חוץ ומפסיד אותה לידי יחידים רבים, לבעלי הון ולבעלי עסקים פרטיים, דווקא בשעה שריכוז השליטה במטבע-חוץ למען התועלת הכללית של המשק מתקבל על הדעת יותר מאשר בזמנים אחרים.

מלבד זאת, ההגבלה החדשה פוגעת בתעשיינים בינוניים וזעירים ובבעלי-מלאכה, שבדרך הטבע אינם יכולים לעבוד בשביל היצוא, מאחר שאינם יכולים לעמוד בהתחרות עם מפעלים גדולים. מנין יקחו הם גלם? התעשיין הגדול יעסוק ביצוא ויקבל את הגלם בדבויים שהוא מרוויח. מה יעשו היצרנים הבינוניים והקטנים? או שלא יקבלו גלם ויצטרכו לסגור את המפעלים, או שיהיו תלויים בקניית הגלם מן התעשיין הגדול. ואיך יוכלו לעמוד בהתחרות עם מפעל גדול כאשר מחיר הגלם יהיה יקר יותר בשבילם מאשר בשביל התעשיין הגדול, כי הם הרי יצטרכו לקנות אותו מידו? — זאת התפתחות בכיוון של הרכזו ההון ביד בעלי המפעלים הגדולים לרעת הבינוניים והקטנים.

ומה פירוש הדבר למעמד הפועלים? כעצם אתה, אדוני שר המסחר והתעשייה, אם נרד לעומק הדעתך — הנך מעמיד את מעמד הפועלים בפני ברירה: או אבטלה, או הורדת תנאי העבודה. על מה אתה ממליץ לתעשיינים? שהם יעבדו לשם יצוא? והרי לא רק בהם תלוי הדבר לעשות יצוא,

היו"ר י. שפרינצק :

רשות-הדיבור לחברי-הכנסת סנה, להצעה לסדר-היום מס'

549.

משה סנה (מק"י) :

כנסת נכבדה. בעתונות הופיעו ידיעות על הודעה, הן של שר המסחר והתעשייה והן של פקידים בכירים, על קיצוץ ביבוא של חמרי גלם. הדבר הזה יש לו חשיבות ומשמעות רבה לכל הבעיות המשקיות והחברתיות המטרידות אותנו בשעה זו.

לפני כמה רגעים שמענו מפי שר המסחר והתעשייה הסבר לקורס של ליבראליזציה לגבי יבוא של מצרכים מסיימיים. השר יסכים אתי שרוב המצרכים האלה אינם מן הראשונים במעלה מבחינת החיוניות. ה"תועלת" של היבוא הזה היא שהיבואנים מתחלקים עם האוצר ברווח המתבטא בתמורה של 9—10 לירות לכל דולר. חלק מזה סופג האוצר, חלק הולך לרווחי היבואן, וליבוא כזה עושים ליבראליזציה. אולם כשמגיעים להכרח של קיצוץ ביבוא — מקצצים דווקא ביבוא החיוני ביותר, ביבוא של חמרי גלם למען הייצור. והסתירה הנאות, בין ליבראליזציה ביבוא של מצרכים לא-חיוניים לבין קיצוץ ביבוא של החומר החיוני ביותר, של חמרי גלם לייצור — סתירה זו אינה ניתנת לצידוק.

לפי הידיעות שהיו בעתונות, מתכוון שר המסחר והתע' שיה להתנות את מתן הרשימות ליבוא גלמים בכך שהתע' שייך ירוויח את הדולרים הדרושים עלידי יצוא. וכל מי שצ'

כיועק מספר קטן יותר של פועלים משיהיה מועסק אם אותן הסחורות ייוצאו. כלומר: מספר הפועלים ומספר שעות העבודה בכל ענף וענף יהיה גדול יותר. ואין זה קשור כלל כמה שאמרתי במשק עינת. אינני יודע אם אתה מסכים עם מה שאמרתי במשק עינת. לא קראתי את הדברים ב"דבר", ובוודאי לקחת גם כאן, כנהוג, פסוק אחד או חצי פסוק, זה שכדאי לך, ובו השתמשתי. סיפרתי במשק עינת שיש מפעלים אשר צריכים ויכולים להפחית את ההוצאות הכלליות ולייעל את העבודה, ואני כלל אינני מאמין שהם יפחיתו את השכר, ואני נגד הפחתת השכר. אני בעד הגדלת הפריון והייעול; לא בעד הפחתת השכר, אלא בעד הפחתת ההוצאות כלליות, הריבית, ההוצאות ההובלה וכל שאר ההוצאות הייצור. אני מכיר בתי־החוושה רבים ההולכים בדרך זו שיש בה גב משום ברכה לפועלים, כי הם יכולים לעבוד לא רק בשביל השוק המקומי, הם יכולים לעבוד גם בשביל שוקי חוץ — דבר שהוא לברכה למדינה ולמען קיומה, כי לא תמיד נוכל לחיות מולרים שמקבלים כיום. המדינה חייבת להרוויח אותם. אנחנו אומרים והנסיין מוכיח זאת, שביתי־הרושה העובד לאכספורט, עובד גם בצורה יעילה יותר.

אבל אין זו הבעיה היחידה. אם נמשיך בדרך בה אנו הולכים, עלולים אנו להגיע לקאטאסטרופה, כי אם לא יהיו לנו דולרים, לא נוכל באמת לקנות את המצרכים הכרחיים והחיוניים לקיום תושבי המדינה.

כדי שלא להיות במצב זה, עלינו להרוויח יותר דולרים. אינני רואה כל סתירה בין הצעתנו, בין מחשבתנו ובין הכניותנו שביתי־החרושה ישתדלו להרוויח יותר ויותר דולרים, ובין הגברת הייצור ותעסוקת־יתר. העניין הזה אינו פוליטיקה חדשה, מדיניות חדשה שצריך היה להוריע עליה, כי אנו שואפים, כי אנו חותרים לכך שנרוויח יותר ונהיה פחות תלויים בדולרים מן החוץ, ואנו משתדלים לכוון בדרך זו את השימוש בתקציב הפיתוח ואת המשק כולו.

חשבתי תמיד משום־מה שבשטח זה מדבר חבר־הכנסת כנה מתוך כוונות טובות. אני מבין שהוא בעד זה שתמיד נקבל דולרים מן החוץ.

אני מציע להסיר את העניין מסדר־היום.

היו"ר י. שפרינצק:
נצביע.

הצבעה

ההצעה להסיר את העניין מסדר־היום נתקבלה.

6. חופש הבחירה לחינוך הדתי

ובאמצעי לחץ שונים את חופש הבחירה לחינוך דתי, כפי שההורים שואפים והתרגלו בהיותם בגולה.

הבאנו עובדות בדוקות ומבוררות, ודרשנו דיון בכנסת והקמת ועדת ביקורת שמתפקידה לקבוע את ההאשמות ואת המצב לאמיתו כדי לשים קץ לכפיית המצפון בצורה בולטת, הנוגדת את חוקי החינוך והמינהג והפוגעת בעקרונות הדמוקרטיים האלמנטריים שעליהם בנויים יסודות מדינתנו.

סגן שר החינוך, מר עמי אסף, שענה בשם משרד החי"ן, נוך, הכחיש את כל ההאשמות וההוכחות וקבע בוודאות בלתי־מפוקפקת שהכל עורבא פרוה, וכי אין שחר לכל מה שהשמיעו חברי הכנסת הדתיים. על כל מה שפורסם בחוברת "הדים" אין להשיב לפי דבריו, כי היא מלאה דיבות, האשמות, סגנים וסילופים, והוא קרא לה בשם: חוברת שטנה. סגן

לכן אתה מוסיף: הפחיתו את ההוצאות הייצור; ובמה יפחיתו את ההוצאות הייצור? — אתה ענית על שאלה זו במשק עינת, בליל שבת זה, אם נאמין ל"דבר", ואינני חושב ש"דבר" יסלף בנדון את דבריך. אתה אמרת: אותם המפעלים בהם הסכימו הפועלים להרעת תנאי עבודתם — לא ייסגרו, ובמקום שלא יסכימו — שם ייסגרו. ובכן, לתעשיין אתה אומר: או ייצור — או מניעת יבוא גלמים. ולמעמד הפועלים אתה אומר: או להוריד את תנאי העבודה, את שכר העבודה או את התנאים הסוציאליים, ואם לא — אבטלה. הודעות מסוג זה יש בהן, איפוא, הרבה השתמעויות לשטחים שונים. אני מבין שיכולות להיות דעות שונות בנידון, אבל העניין רציני לכל הדעות, וההזדהוּת רציני במדיניותה הכלכלית של הממשלה. איך צריך למסור הודעות כאלה? האומנם, בכל מקום חוץ מאשר בכנסת?

אני חושב, איפוא, שהעניין הזה מחייב דיון רציני בכנסת, מפני שהוא נוגע גם למצב המשק וגם למצב של שכבות ומעמדות סוציאליים שלמים.

שר־המסחר והתעשיה פ. ספיר:

אדוני היושבי־ראש, כנסת נכבדה. נכון שאמרתי — ואני חוזר על זאת — שלא נוכל לספק תמיד את כל הדולרים הדרושים לקניית חומר גלם אם לא נרוויח, שלב אחרי שלב, יותר ויותר דולרים, אבל חבר־הכנסת סנה בוודאי היה לו צורך לומר את כל הדברים שאמר ולהיאחו בנקודה זו בהודעה זו, אף־על־פי שאין כל קשר בין הדברים שאמר ובין העניין כשלעצמו.

קודם כל אני רוצה להגיד שנתנו השנה — אף־על־פי שאתה אומר שאיננו נותנים — ויש כוונה לתת, חומר גלם. ב־11 החדשים של 1957 נתנו 180 מיליון דולר לעומת 154 מיליון דולר ב־11 החדשים של 1956, ובשעה שמחירי חומר גלם בחלקם ירדו. לא נתנו את הסכומים לתעשיינים הגדולים בלבד, כי אם להיפך. הפוליטיקה שלנו — וזה קשור גם בעניין הקודם של ליברליזציה — היא שענייני יבוא של חומר גלם לא יהיו רק ביד אלה שיש להם "פאסט טריידי". אינני יודע אם כל חברי הכנסת יסכימו עם זאת, אבל אנו משתדלים לעודד יבואנים קטנים יותר, כמו בעל־מלאכה. בתקופה של שלוש האחרונים האשונים הוצאנו כ־5,000 רשיונות, מספר שהוא הרבה יותר גדול מאשר בשנה הקודמת באותה תקופה.

הכוונה היא שלא להקטין את הייצור כי אם להגדילו, בשביל ייצור שאיננו מיועד ליצוא אלא רק לשוק המקומי,

היו"ר י. שפרינצק:

רשות־הדיבור לחבר־הכנסת כץ, להצעה לסדר־היום מס' 521.

יעקב כץ (אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל):

אדוני היושבי־ראש, כנסת נכבדה. ביום י"ט במרחשון העלינו לסדר־היום את בעיית הכפייה לחינוך לא־דתי בהרבה ישובים ומקומות בארץ. הסתמכנו על עדויות אשיות מפייהם של הורים שהופיעו לפנינו ושפכו את מרי לבם על שכופים עליהם בדרכים שונות חינוך בלתי־דתי שאיננו רצוי להם. היתה לפנינו גם חוברת "הדים" של "פעילי המחנה התורתי", בה הובאו מסמכים מהימנים, עדויות ומכתבים מהרבה ישובים שאוהבים יהודים חיים שם במסגרת התיישבותית לא־דתית, והשולטים במקום מונעים באלימות, באיומים

אולי כדאי להסב את תשומת-לב המשיב וחברי הכנסת על מאמרו של מר טבת בעתון "הארץ", בו הוא מתאר את הרמה הנמוכה בבתי-הספר הכלליים בהרבה מקומות, רמה שאין להתפאר בה כלל וכלל.

בהודמנות האשמה זו יש גם לציין את ההפליה בחלוקת מכנים וציוד לחינוך הדתי משני הזרמים גם יחד, ואת האפשרויות המצומצמות העומדות לרשותו. אולי במקום להטיח האשמות ישתדלו לתקן את הקיפוחים ולנהוג בשוויון כלפי החינוך הדתי על כל חלקיו?

בכל אופן, תוצאות הרישום בשדה דוד מוכיחות כמאה עדים שאכן קיימת דרישה לחינוך דתי לא רק שם אלא בהרבה מקומות בארץ. לא ייתכן למנוע חינוך דתי מילדי ישראל גם כאשר הורים דורשים זאת. לאור התקריות האחרונות בקרב הנוער הגיע הזמן לקיים: וכל בניך למודי ה' — ורב שלום בניך.

לכן אני מציע לדון בבעיה זו בכנסת, או אם השר יסכים — לא אתנגד להעביר את הצעתו לוועדת החינוך.

סגן שר-החינוך והתרתוב ע. אסף:

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, מאז יום ד' בשבוע, י"ט במרחשוון תשי"ח ואילך, החלה עתונות המפלגות הדתיות — "הצופה", "שרעים", "הקול", "המודיע" — בכתיבה, הייתי אומר אפילו: בהסתה אישית נגדי, על הדברים שאמרתי בנושא זה בפעם האחרונה בכנסת. על אף כל אלה הנני חוזר ומדגיש: כל העובדות שהבאתי בדבריי בכנסת הן קיימות ועומדות; אף אחת מהן לא התערערה אף במשהו. ראשית חברי כנסת לחלוק על הערכות שונות שבדברי, אך אין הדבר גורע אף במשהו מנכונות העובדות. אין למשרד החי"ן כל יסוד להטיל ספק כלשהו במהימנות העובדות שהולית הביקורת מגישה לו. וכל העובדות שהבאתי בדבריי מבוססות על דיג'יטל-שכונות אלה. חזרתי ובדקתי אותם, השויתי אותם למסמכים המטפלים באותם עניינים, ואני שמח לקבוע, כי לא נכשלתי בשום פרט קטן או גדול, ואת המקטרגים על המהימנות והאובייקטיביות של חקירות משרד החינוך בענייני רישום ארשה לעצמי לשאול: הן גם את תוצאות החקירה האחרונה בשדה דוד קבעה ועדה מטעם המשרד, ומדוע זה דווקא הפעם נאמנות עליכם מסקנותיה? האומנם, רק במידה שהמסקנות נעימות, גם מהימנות הן?

טוענים שהקלתי עלי את המלאכה בזה שבחרתי רק חמש דוגמות. הסברתי, ואני נאלץ לחזור על אותם הנימוקים, כי מדובר באותו הנושא. הסברתי או בדברי שהבעיה קיימת רק במקומות קטנים שיש שם בית-ספר אחד. ובאופן טענות והאשמות על עשרות ישובים שבהם קיימים בתי-ספר משתי המגמות, ויש אפשרות בכל שנה לכל הורה בזמן הרישום לבקש העברה. לפיכך אין כל בעיה במקומות כאלה. אמנם קיימת תעמולה, ומשרד החינוך אין לו כל אפשרות למנעה — ואין לו גם רשות למנעה — וכן אין לו אפשרות להיות האפטרופוס לתעמולה הוגנת דווקא; מכל מקום, לא יוכל לעשות זאת לגבי תעמולה מצד נאמני החינוך הדתי יותר מאשר מצד נאמני החינוך הממלכתי. הדבר היחידי שהוא שוקד לעשותו כשטח זה הוא — קיום הרישום לפי החוק, ואיסור תעמולה בחדר הרישום, ובמקומות אלה יש אפשרות לכל הורה בכל שנה לבקש העברת ילדו מבית-ספר בעל מגמה אחת לשנייה.

נשארת הבעיה לגבי מושבים בהם אין מקום ליותר מבית-ספר אחד. למשרד החינוך הגיעו תלונות לא יותר מאשר משבעה — שמונה מושבים כאלה. ואני השבתי על חמישה מהם. אין כל קושי להשיב גם על הנוספים. אבל אין לראות בזה התחמקות.

שר החינוך, שהתרשם כנראה מאינפורמציה מוטעית, האשים בזיוף חתימות על פטיציות; אולם, עלי-די חקירה אישית בהופעתם של החותמים לפני ראשי משרד החינוך במקרים מסויימים וגם לפני, נתברר שאכן חסרת שחר האשמה הכללית. גם הפגיעה בכבודם ובאישיותם — "פעילי המחנה התורתי" — שעושים ועוסקים למען חינוך דתי ללא כוונת פוליטיות, אלא לשם שמים — עוררה תגובה בקרב הציבור המכיר פעולותיהם הברוכות.

נוצרה אווירה דחוסה, הושמעו הכרזות פוגעות ומעליבות על אנשים ישרים ועסקנים נאמנים כוויפנים, החלו בהסתה כנוצאה מתשובה זו.

אחת הפרשיות שעליה עמד במיוחד סגן שר החינוך היתה פרשת שדה דוד, והרושם הכללי מדברי ההכחשה היה — לאחר שמר אסף הסתמך על דו"ח חוליית הביקורת — שהחותרים על הפטיציה לחינוך דתי בכלל אין להם ילדים או הכחישו את חתימותיהם. כעבור כמה ימים הופיעה משלחת מיוחדת של יותר מעשרים הורים במשרד החינוך והם הכחישו את הדו"ח, שיכול להיות תוצאה מהתרגום הבלתי-נכון של דבריהם; השאירו פטיציה חתומה עלידי כשלושים הורים וציינו בה גם את מספרי תעודות-הזהות של כל אחד מהם.

משרד החינוך נענה ושלח חוליית ביקורת נוספת שאנשי אלימות מנעו ממנה את הכניסה לכפר, ולא יכלה למלא את תפקידה הרשמי. אחרי לחץ וקטטות, נערך לבסוף בשדה דוד ביום ז' בטבת רישום אינדיבידואלי, ונתברר ששישים וחמישה הורים דרשו חינוך דתי ורק שבעה ממלכתי כללי — זוהי תוצאה בולטת המדגימה את המצב לא רק בשדה דוד, שסוף כל סוף יקימו שם גן ובית-ספר דתי, ואנו מקווים לכל הכיתות — אלא גם במקומות רבים אחרים.

הופיעה גם משלחת במשרד החינוך ונשלחה פטיציה חתומה עלידי הורים מבית נחמיה, וגם לפני הופיעו הורים והתלוננו על הכפייה הקיימת לגביהם, ועד היום טרם מצאו לנכון לבדוק באופן יסודי ואובייקטיבי את המצב ולקבוע סדר שיאפשר להורים דתיים לחנך את ילדיהם כשאיפתם. שמענו גם בענין בית נחמיה על זיופים בחתימות, שודאי לא באו מאנשים דתיים במקום, כי אפשר לבדוק את החתימות על הפטיציה מעשרים וארבעה הורים מחוץ לאחרים כאותי ישוב, שעדיין לא חתמו, ויש צורך לבקר במקום ולהעביר רישום נכון. קיימת גם בעיית חינוך דתי במושב יגל, שם רובם המכריע של ההורים רשמו ילדיהם לחינוך דתי, והם פנו גם למשרד החינוך ותבעו חינוך דתי. והנה לפני מסמך ממשרד החינוך, ממחוז המרכז, חתום בידי מר פרישמן, מפכח המחוז, הפונה אל ועד המושב ביגל בתאריך ו' במר-חשוון — 31 באוקטובר 1957. מבכתב רשמי זה נאמר: "בעקבות דיונו בנדון, עליכם להודיע לנו גם בכתב על רצונם לקיים השנה את בית-הספר ביגל כבית-ספר ממלכתי. מבכתבם זה יבטל את פנייתכם הקודמת בקשר לבית ספר ממלכתי-דתי במקום. אנו מצדנו עומדים להסדיר את ענייני בית הספר לפי המוסכם. חתום מר פרישמן. העתק: למר יצחק קורן, תנועת המושבים והמרכז החקלאי. מה שקראתי הוא תצלום המכתב. האם אין כאן התערבות ומניעת חינוך דתי? ובמה בכלל שייך ענין זה כולו לוועד המושב, אם כי למעשה גם הוועד עומד בדעתו על חינוך דתי? ומה ענין יש כאן לגורמים האחרים שאליהם נשלח העתק המכתב? זה מוכיח בגלוי ובבירור על כפייה.

לבסוף אתעכב על תשובתו של סגן שר החינוך, שנימק את הסכמת ההורים הדתיים בהרבה מקומות וישובים לחינוך כללי בלתי-דתי בגלל הרמה הנמוכה בחינוך הדתי, מה שאין כן בחינוך הכללי — שם הכל בסדר.

מורים הכאה. רבותי, האם סבורים אתם, כי מותר להפוך את שדה החינוך לשדה מערכה מתמדת כל ימות השנה? הודענו, כי בשעת הרישום נאפשר להורים, שאינם חייבים ברישום ילדיהם, לבקש העברה אף-על-פי שאין במקום בית-ספר שני. ואם תוצאות הרישום תאפשרנה פתיחת בית-ספר שני, תובאנה בקשות העברה אלו בחשבון. שום בקשות, מחאות, פטיציות וכו' לא תובאנה עוד בחשבון בין תקופת רישום אחת לשנייה. נוכחנו לדעת שהיענות לתביעות אלו מביאה למחרת תביעות נוספות, ושדה החינוך נהפך לשדה מערכה מתמדת. אנו חייבים לומר לכם מתוך אחריות לחינוך הילדים: הניתו לחיים בכית-הספר להיכנס למהלך תקין, הניתו למורים למלא חובתם, הניתו להם לנטוע כבוד ויחס אמון בקרב הילדים לבית-הספר ולמוריהם. אל תהפכו את חי הכפר והיי בית-הספר לשדה מלחמה מתמדת וריב אחים. אם נגזרה עלינו מערכה, ומערכה זו לא קשה להפכה למערכה בשני כיוונים, תתרכו נא בשעת הרישום ורק בה. משרד החינוך והתרבות ישקוד בעתה, כמו שעשה זאת כל הזמן, על קיום רישום הוגן לפי החוק, ונקבל על כולנו את תוצאות הרישום הנותן ביטוי לרצון ההורים...

יעקב כץ (אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל):
ומה בדבר יגל?

סגן שר-החינוך והתרבות ע. אסף:

אבל עובדה היא שאין להכניסה, והיא משתמעת גם מן הדברים שהביא חבר-הכנסת כץ: בכפר יגל יש מחלוקת תמור רה ולא רק בשדה החינוך, אלא יש שם ריב בין שני חלקים ולא ברור כלל איזה מהם יישאר בכפר, ואולי חלק יצטרך לעזוב; על כן היה ברור לנו שכל שינוי בשעה זו עלול למוטט את הכפר בשתיים אחריה, ומאד ביקשנו להמשיך במצב הקיים עד גמר השנה. הושג הסכם בין שני החלקים המצויים בכפר, וזאת אישר לי חבר ועד הכפר שהיה במש-לחת ואמר, נכון, אמנם הסכמתי, אבל אנו מתחרטים. כלום אפשר כל חודש לשנות את הדברים? וזה משתמע גם מן המכתב שקראת כאן מעל במת הכנסת, חבר-הכנסת כץ.

אני חוזר ומסכם: (א) נסיון לשינוי מגמת החינוך בבתי-הספר יקבע רק על-פי תוצאות הרישום וזמנו הרי שום; (ב) בזמן הרישום תינתן אפשרות גם להורים שאינם חייבים ברישום ילדיהם לבקש העברה; (ג) אם תוצאות הרישום תחייבנה פתיחת בית-ספר במגמה האחרת, תובאנה בקשות הרישום בחשבון.

ולבסוף, משרד החינוך והתרבות יקבל ברצון ביקורת הרישום, דרכי ביצועו, עליידי מבקר המדינה. אנו תקווה, כי ביקורת זאת תפסיק את מלאכת החתירה תחת מוסדות החינוך ותסייע לטיהור האווירה בשטח זה.

צר לי, כי חבר-הכנסת כץ לא העלה שום דבר חדש בדבריו, ולכן לא היתה לי ברירה אלא לתזור אף אני על תוכן תשובתי הקודמת, ואין לי אלא להציע לכנסת את אשר הצעתי אז — להסיר את השאלה מסדר-היום.

היו"ר י. שפרינצק:
ניגש להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה לערוך דיון על הענין במליאה לא נתקבלה.

ההצעה להסיר את הענין מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר י. שפרינצק:

הישיבה הבאה ביום ב' בשעה 16.00. הישיבה הזאת

נעולה.

רבותי, כאשר מתעוררת באחד הימים "סערה" ותביעה לשינוי המגמה שלא בימי הרישום — יש להניח, ואני אומר זאת בלשון של מיעוט — כי נמצאו שליחים הרואים עצמם שליחי מצווה שעוררו את אנשי המקום, הסבירו להם או הסיתו; מכל מקום, לא קמה הסערה מהתעוררות פנימית. וקרה לנו לא אחת, כי אנשים הכחישו דברים שהצהירו עליהם זמן קצר לפני כן, והצהירה היתה הצהרה, וההכחשה היתה להכחשה.

עלי לקבוע: (א) במשלחת שהגיעה משה דוד לא הכחישו חברים מן המשלחת כי על המכתבים בעבר חתמו אנשים שאינם הורים. ולא זו בלבד, אלא שגם בתוך המשלחת עצמה מצאנו אנשים שלפי הדין-וחשבון של חוליית הביקורת אין להם ילדים בבית-הספר, והם הורו לפנינו כי אמנם אין להם ילדים אלא שהם טוענים בשם קרוביהם. (ב) הדברים שנתפרסמו ב"הצופה", שלפיהם השבעתי את הרב ואונה בתנ"ך — שקר הם.

יעקב כץ (אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל):
נכון, בנה אתה צודק.

סגן שר-החינוך והתרבות ע. אסף:

(ג) הרב ואונה אמר כי הם נזעקו והחליטו לפעול לאחר ששמעו ברדיו שסיפרתי מה שסיפרתי על שדה דוד. ואולם ברדיו לא נמסרה אפילו מלה אחת מדברי על שדה דוד.

(ד) כי לאנשי שדה דוד נאמר, כי הם יזכו בבית-ספר ממלכתי-דתי, הוא יתקיים בתוך המושב. ואילו היום הילדים מוסעים אל בית-ספר הנמצא מחוץ למושב. עם כל זאת עובדה היא כי בחקירה שערכנו עתה, חלק מאותם ההורים שברישימים קודמים נרשמו לחינוך ממלכתי, תבעו הפעם ברובם חינוך ממלכתי-דתי. בהתאם לכך ארגנו את ילדי שדה דוד. במקום זה מצאנו גם אפשרות לתת לילדים הרוצים בחינוך ממלכתי להמשיך ולנסוע לבית-הספר הממלכתי בנהורה, ולא להרוצים בחינוך ממלכתי דתי — לנסוע לבית-הספר הממלכתי-דתי בתלמיים.

בתוך כל "הספרות" שנתפרסמה בשבועות האחרונים בנושא זה, צפות כמה בעיות. אם מתברר שבמקום מסויים נקראו ההורים לרשום ילדיהם והם לא הופיעו, טוענים "הצופה" ו"שעריים": "משלא הופיעו, הרי שגם לבית-ספר ממלכתי לא נרשמו". אך הרי נרשמו הם בשעתם, ומשניתנה להם האפשרות להצהיר על רצונם בשינוי והם לא באו — טוענים: "פחד לשכת העבודה עליהם", וזאת כשמכוננות של המשרד באה לבתייהם להסיעם למקום ההרשמה, וזאת במושב שקיים כבר למעלה משמונה שנים, ומתפרנס ממשקו ולא מעבודת לשכת העבודה. אך שתי מסקנות דוכרי עתונות זו רוצים לכפות עלינו: (א) אם היהודים במקום מסויים הם לפי דעת אותה עתונות — דתיים, צריך החינוך להיות ממלכתי-דתי. (ב) "הצופה" הרחיק לכת ותובע כי "ארגוני התיישבות חילוניים" יסתלקו מטיפול בהתיישבות של יהודים דתיים. כלומר, שלא רק בשדה החינוך אלא גם בכל שטחי החיים, בטיפול בהתיישבות, בעניני ארגון וחכרה, בכל אלה נתחלק רשמית לשני עמים אשר כל אחד לבדו ישכון ובשני לא יתערב.

המסקנה האחרונה אינה ענין למשרד החינוך, אך לגבי הראשונה עלי לומר: החוק המחייב אותנו אומר אחרת, ורק הוא מנחה וחיובי להנחותנו בפעולתנו בשטח זה. לפי חוק זה קיימת אפשרות ביד כל הורה, דתי או לא-דתי, לרשום את בנו בזמן הרישום למגמה הרצויה לו. משעבר זמן הרישום, לא נחזור לפרשה זו עד בוא מועד הרישום לקראת שנת הלי-

נספח ו

א. סדר-היום לישיבות שפ"ט — שצ"ג

- א. שאילתות.
- ב. חוק ההגבלים העסקיים, תשי"ח — 1957 (קריאה ראשונה) — תשובת שר האוצר.
- ג. חוק המים, תשי"ח — 1957 (קריאה ראשונה).
- ד. חוק לתיקון פקודת בתי המשפט העירוניים, תשי"ח — 1958 (קריאה שניה ושלישית).
- ה. חוק לתיקון פקודת המשפטים הממשלתיים, תשי"ח — 1958 (קריאה שניה ושלישית).
- ו. חוק התקציב (מס' 2) לשנת 1957/58, תשי"ח — 1958 (קריאה שניה ושלישית).
- ז. חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות) (תיקון), תשי"ח — 1958 (קריאה שניה ושלישית).
- ח. חוק יסוד: הכנסת (קריאה שניה ושלישית).
- ט. חוק לתיקון סדרי הדין הפלילי (חקירת פשעים וסיבות מוחת), תשי"ח — 1958 (קריאה שניה ושלישית).
- י. חוק התקציב (מס' 3) לשנת 1957/58, תשי"ח — 1958 (קריאה ראשונה).
- יא. חוק שירותי הכבאות, תשי"ח — 1957 (קריאה ראשונה).
- יב. חוק משפחת חיילים שניספו במערכה (תגמולים ושי"ח) (תיקון), תשי"ח — 1957 (קריאה ראשונה).
- יג. חוק נכסי נפקדים (פינוי — הוראות מעבר), תשי"ח — 1957 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (עבירות תנועה — דין חיילים), תשי"ח — 1957 (קריאה ראשונה).
- טו. המלצת ועדת העבודה בדבר הכללת חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון), תשי"ח — 1958 (הצעת חברי-הכנסת י. ש. רוזנברג, בסדר-יומה של הכנסת).
- טז. חוק להסדר השתלמות בחוץ-לארץ (עובדי המדינה), תשי"ח — 1957 (קריאה ראשונה) (הצעת חברי-הכנסת נ. גיררפאלקס).
- יז. חוק המעביטים, תשט"ו — 1955 (קריאה ראשונה).
- יח. חוק המועצה להשכלה גבוהה ולמחקר, תשט"ו — 1955 (קריאה ראשונה).
- יט. מצב האשפוז במדינה (הצעת חברי-הכנסת ב. הראל וש. יוניצ'מן).
- כ. הצעות לסדר-היום.
- כא. הודעת הממשלה על מינוי סגני שרים בהתאם לסעיף 11א(ב) לחוק המעבר (תיקון), תשי"א — 1951.

ב. הצעות לסדר-היום לישיבות שפ"ט — שצ"ג

490. מ. נ. ו. ר. ק (המפלגה הדתית-לאומית, המזרחי — הפועל המזרחי): הצעת חוק העיתורים, תשי"ח—1958.
513. י. ר. ו. ק (הציונים הכלליים): התועלת שבמכרזים למשרות ממשלתיות.
521. י. כ. פ. (אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל): האמת על הכפיה בחינוך.
543. א. ב. א. ל. י. ע. ז. (תנועת החירות): הצעת חוק המע"ב (תיקון), תשי"ח — 1958.
547. נ. ל. ו. י. (תנועת החירות): ביטול העבודה בתעשיית הזהודית מחמת הטלת מכס על חמרי גלם חיוניים.
548. ז. ס. ו. א. י. ב. (הציונים הכלליים): השבתת מפעלי הזהודית.
549. א. ו. י. ל. נ. ס. ק. ה. (מק"י): הודעת שר המסחר והתע"י שיה על הפסקת אספקת מטבע-חוץ לרכישת חמרי גלם.

ג. הצעת חוק לתיקון פקודת בתי המשפט העירוניים, תשי"ח — 1958

1. הוספת סעיף 38 אחרי סעיף 8א לפקודת בתי המשפט העירוניים¹, יבוא סעיף זה:
- „38. בית משפט עירוני לרשויות מקומיות אחדות (א) שר המשפטים רשאי, בצו ובתנאים שיקבע, לה" קים בית משפט עירוני שאזור שיפוטו יהיה תחומן של רשויות מקומיות אחדות.
- (ב) לא ייעשה צו לפי סעיף זה אלא לפי הצעת רשות מקומית ובהסכמת כל הרשויות המקומיות הנוגעות בדבר.
- (ג) מקום מושבו של בית משפט עירוני שהוקם לפי
- סעיף זה יהיה, בכל משפט, המקום בו נעברה הע"בירה.
- (ד) שר המשפטים רשאי, משנתבקש לכך על-ידי אחת הרשויות המקומיות, לבטל צו שנעשה לפי סעיף זה או להביא בו שינויים.
- (ה) כל מקום בפקודה שמדובר בעיר, בעיריה, או באזור העיריה, יראוהו לענין סעיף זה כמדובר גם באזור שיפוטו של רשות מקומית אחרת, וכל מקום בה שמדובר בתקנות העיריה וחוקי העזר שלה, יראוהו כמדובר גם בחוקי העזר של רשות מקומית אחרת."

¹ (חוקי אי"י, כרך ב', פרק נ"ג, עמ' 995; ס"ח 167, תשט"ו, עמ' 2.

ד. הצעת חוק לתיקון פקודת המשפטים הממשלתיים, תשי"ח — 1958

1. תיקון סעיף 3 בסעיף 3 לפקודת המשפטים הממשלתיים¹, במקום סעיף 3 (3) כל תביעה כאמור תוגש עליידי התובע נגד היועץ המשפטי לממשלה כנתבע².
2. ביטול סעיף 4 סעיף 4 לפקודת המשפטים הממשלתיים — בטל.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- א. ש. רוזנברג מציע:
 - סעיף 3 (1) של סעיף 3 לפקודת המשפטים הממשלתיים יימחק, ובלבד שלא ייתבע נגד הממשלה סעד ממין ביצוע בעין או צו מניעה³.
- ב. ש. רוזנברג מציע:
 - סעיף 3 (1) של סעיף 3 לפקודת המשפטים הממשלתיים יימחק.

ה. המלצת ועדת העבודה בענין חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון), תשי"ח — 1958 (הצעת חבר-הכנסת י. ש. רוזנברג)

1. בישיבת הכנסת מיום ד' בתמוז תשי"ז (3 ביולי 1957) העלה חבר-הכנסת י. ש. רוזנברג הצעה לסדר-היום לתיקון חוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו — 1955, והגיש הצעת חוק בנידון.
2. הכנסת החליטה להעביר הצעה זו לוועדת העבודה. ועדת-משנה, בסמכות ועדת העבודה, דנה בענין זה והחליטה להמליץ לפני הכנסת לכלול את הצעת החוק הנ"ל בסדר-יומה של הכנסת, לקריאה ראשונה.

ו. הצעת חוק התקציב (מס' 2) לשנת 1957/58, תשי"ח — 1958

1. תקציב נוסף לשנת 1957/58 נוסף על הסכומים שהממשלה רשאית להוציאם על-פי חוק התקציב לשנת 1957/58, תשי"ז — 1957², רשאית היא להוציא בשנת הכספים 1957/58 סכום של 78,435,000 לירות (להלן — התקציב הנוסף).
2. אומדן ההכנסות הנוספות אומדן הכנסות המדינה הנוספות בשנת הכספים 1957/58 לכיסוי התקציב הנוסף הוא כמפורט בתוספת הראשונה לחוק זה.
3. פרטי התקציב הנוסף חלוקת הסכום של התקציב הנוסף לחלקים, לסעיפי הוצאה, לסעיפי משנה ולפרטי הוצאה תהיה כמפורט בתוספת השניה לחוק זה.
4. שימוש ברזרבה שר האוצר רשאי, בהודעה לוועדת הכספים של הכנסת (להלן — הוועדה), לקבוע מפעם לפעם את המטרות אשר להן ישמשו סכומי הרזרבה הכללית.
5. הכנסת מיועדת נוסף לסכום התקציב הנוסף שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיף 1, רשאית היא להוציא את סכומי ההכנסה המפורטים בתוספת השלישית לחוק זה במידה שיתקבלו. היה שר האוצר סבור כי אחד מסכומי ההכנסה שבתוספת השלישית יעלה על האומדן או שתתקבל הכנסה נוספת מחוץ לאומדן סכומי ההכנסה האמורים, רשאי שר האוצר, באישור רה המוקדם של הוועדה, לקבוע את המטרות שלהן ישמשו סכומי ההכנסה הנוספים.
6. תחולת חוק התקציב הוראות הסעיפים 3 (ב), 4, 5, 8, 11 ו-12 לחוק התקציב לשנת 1957/58, תשי"ז — 1957, יחולו גם לגבי התקציב הנוסף.
7. ביצוע שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה.
8. תחילה תחילתו של חוק זה היא ביום כ"ט באדר ב' תשי"ז (1 באפריל 1957).

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ח, עמ' 472.
² חוקי התקציב 18, תשי"ז, עמ' 4.

תוספת ראשונה

(סעיף 2)

ל"י	ל"י	ס"ה כללי	הכנסה
6,500,000	78,435,000		
8,750,000	61,750,000		חלק א' הכנסה רגילה
	550,000		חלק ב' הכנסה מועברת
1,500,000	16,135,000		חלק ג' הכנסות ממשרד הדואר וממשרד התחבורה
550,000			
550,000	61,750,000		חלק א' הכנסה רגילה
	15,000,000		ממסים, דמי רשיונות ושירותים
16,135,000	10,000,000		01 (1) — מס הכנסה
11,500,000	10,000,000		05 (2) — מס קניה (95%)
11,500,000	(-) 5,000,000		23 (3) — העברה מחלק ד'
4,635,000			18 (4) — הכנסות עקב ביטול הפטור
1,815,000	30,000,000		המיוחד
320,000			10 — גביות ע"ח ריבית והכנסות שונות
2,500,000	16,750,000		

תוספת שניה

(סעיף 3)

ל"י	ל"י	ס"ה כללי	הוצאה
7,100,000	78,435,000		
2,000,000	61,750,000		חלק א' הוצאה רגילה
2,000,000	550,000		חלק ב' הוצאה מועברת
550,000	16,135,000		חלק ג' הוצאות משרד הדואר ומשרד התחבורה
550,000			
550,000	61,750,000		חלק א' הוצאה רגילה
16,135,000	8,150,000		ההוצאה למשרדים
11,500,000	700,000		07 (1) — משרד הבריאות
2,450,000	400,000		08 (2) — משרד הדתות
9,050,000	500,000		09 (3) — משרד החוץ
4,635,000	1,600,000		10 (4) — משרד החינוך והתרבות
	500,000		18 (5) — משרד העבודה
	2,500,000		30 (6) — חגיגות שנת העשור
25,000	1,450,000		32 (7) — סיוע טכני
	500,000		25 (8) — רורבה כללית
866,000			38 (9) — הוצאות למוסדות ומשרדים עקב ביטול הפטור המיוחד
1,244,000	30,000,000		
			הענקות למוצרים ושירותים חיוניים ופעולות לעידוד היצוא
904,000	14,500,000		
1,596,000	13,500,000		26 (10) — הענקות להזלת מוצרים ושירותים חיוניים
	1,000,000		27 (11) — פעולות לעידוד היצוא

תוספת שלישית

(סעיף 5)

פירוט סכומי הכנסה מיועדות

ל"י	ל"י	ס"ה כללי	הכנסה מיועדות
110,000	34.002	7,055,200	השתתפות הדסה
55,000	35.001	1,040,000	הכנסה מאשפוז חולים ומרפאות בביה"ח נהריה
5,000	36.001	210,000	הכנסה מאשפוז חולים ומרפאות בביה"ח אילת
200,000	37.001	150,000	גביית חובות אשפוז משנים קודמות
15,200	10	160,000	משרד החינוך והתרבות
7,700	25.001	40,000	הכנסה משכר לימוד
5,500	27.001	50,000	הכנסה מתשלומי הורים בעד הזנת ילדים בבתי"ס מוחזקים
2,000	27.003	60,000	הכנסה מתשלומי הורים צ"ח קייטנות מוחזקות
6,000,000			השתתפות הסוכנות

הסתגיגויות לחוק הנ"ל

ל"י	ל"י	סעיף 1
10,000,000	ל ס ע י ף 2 (05) מ ס ק נ י ה (95%) הצעת הוועדה —	י. בדר מציע: במקום „78,435,00 לירות” יבוא „77,315,000 לירות”.
2,000,000	י. בדר וי ס פ י ר מציעים: להפחית 1 ל"י. א. וילנסקה מציעה:	ז. סו ז א י ב מציע: במקום „78,435,000 לירות” יבוא „78,178,000 לירות”.
6,500,000	ל ס ע י ף 5 (27) — ר י ב י ת הצעת הוועדה — י. בדר מציע: הסעיף ינוסח כך: מריבית — מחברת החשמל —	אחרי סעיף 6 י. בדר מציע: אחרי סעיף 6 יבוא סעיף זה: „7. עונשין המוציא כספים מאוצר המדינה שלא בהתאם לחוקי תקציב, או הגורם להוצאה כזו, דינו — מאסר שלוש שנים או קנס פי שלושה מהסכום שהוצא כאמור.
3,500,000	י. ס פ י ר מציע: להוסיף 1 ל"י.	8. תחילתו של חוק זה היא מיום קבלתו בכנסת”.
3,000,000	ל ס ע י ף 6 (28) — מ מ פ ע ל י ה ד ו א ר ו ה ת ח ב ו ר ה הצעת הוועדה —	י. בדר וז. סו ז א י ב מציעים: במקום הסעיף יבוא סעיף זה. 8. תחילתו של חוק זה היא מיום קבלתו בכנסת”.

לתוספת השניה — הוצאה

(סעיף 3)

ל"י	ל"י	סעיף 1	ל"י	סעיף 2
700,000	07	הצעת הוועדה —	01	הצעת הוועדה —
		ז. סו ז א י ב מציע: להפחית 7,000 ל"י מסעיף 188 — ביטוח לאומי ומס מקביל לקופות חולים”.		י. בדר מציע: להפחית 1 ל"י. י. ס פ י ר מציע: להוסיף 1 ל"י. א. וילנסקה מציעה: הסעיף ינוסח כך: מס הכנסה מחברות מס הכנסה מעצמאיים מס הכנסה משכירים
1,700,000	09	הצעת הוועדה —		
500,000		י. בדר מציע:	5,000,000	
400,000		א. וילנסקה מציעה:	3,000,000	
250,000			2,000,000	

ל ס ע י ף 4 (10) — מ ש ר ד ה ח י נ ו ך ו ה ת ר ב ו ת	ל"י	ל ס ע י ף 8 (25) — ר ז ר ב ה כ ל ל י ת (עמ' 3) ל"י	ל"י
הצעת הוועדה —	1,600,000	הצעת הוועדה —	500,000
י. בדר מציע:		י. בדר מציע: למחוק את הסעיף.	
א. להוסיף סעיף: מענק לאוניברסיטה העברית ולטכניון —	500,000	א. וילנסקה מציעה:	250,000
ב. להוסיף סעיף: מענק לאוניברסיטה בראילן —	80,000	ל ס ע י ף 10 (26) — ה ע נ ק ו ת ל ה ו ז ל ת מ ו צ ר י ם ו ש י ר ו ת י ם ח י ו נ י י ם	
א. וילנסקה מציעה:	1,850,000	הצעת הוועדה —	13,500,000
ל ס ע י ף 5 (18) — מ ש ר ד ה ע ב ו ד ה		י. בדר מציע:	12,500,000
הצעת הוועדה —	500,000	ז. סוואיב מציע: להפחית 1 ל"י.	
ז. סוואיב מציע: להפחית 1 ל"י מסעיף "316 לשכות העבודה (החוקה)"		ל ס ע י ף 22 — מ ש ר ד ה ת ח ב ו ר ה	
א. וילנסקה מציעה:	1,500,000	הצעת הוועדה —	4,635,000
ל ס ע י ף 6 (30) — ח ג י ג ו ת ש נ ת ה ע ש ו ר		י. בדר מציע: להפחית 1 ל"י מסעיף "76 — 2270 נמלים ושדות תעופה"	
הצעת הוועדה —	2,500,000	להפחית 1 ל"י מסעיף "86 — 2280 רכבות."	
י. בדר מציע:	2,400,000		
ז. סוואיב מציע:	2,250,000		

ז. הצעת חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות) (תיקון), תשי"ח — 1958

1. תיקון סעיף 1 בסעיף 1 לחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות), תשי"ד—1954 (להלן — החוק העיקרי) — (1) בהגדרה "קיצבה", במקום פסקה (2) תבוא פסקה זו: (2) "לשאיריו של חייל או של זכאי לקיצבת פרישה (להלן — קיצבת שאיר)"; (2) במקום הגדרת "שירות" תבוא הגדרה זו: "שירות" — שירות קבע וכל שירות אחר המקנה זכות לפי חוק זה"; (3) אחרי ההגדרה "שירות" יבואו הגדרות אלה: "שירות קבע" — שירות צבאי על-פי התחייבות לשירות קבע; "ועדה רפואית" — הוועדה המוסמכת לקבוע את כושרם הרפואי של בני-אדם המתקבלים לשירות קבע או המשרתים בו, וכן של זכאים לקיצבת פרישה; "נכה" — חייל שכשרו לשירות נפגע פגיעה שאינה פגיעה ארעית וכתוצאה מן הפגיעה אינו מסוגל לשירות שבן גילו מינו מסוגל לו, אך למעט נכה כמשמעותו בחוק הנכים; "מענק שחרוריו" — מענק המשחלם עקב שחרור משירות קבע".
2. החלפת סעיף 5 במקום סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה: "5. שאיר שאינו עומד ברשות עצמו אדם שאינו עומד ברשות עצמו הוא, לענין חוק זה, מי שלא הגיע לגיל שמונה-עשרה, או מי שהגיע לגיל שמונה-עשרה אך אין לו הכנסה כדי מחייתו ואינו מסוגל לכלכל עצמו".
3. תיקון סעיף 10 בסעיף 10 לחוק העיקרי — (1) במקום ההגדרה "היום הקובע" תבוא הגדרה זו: "היום הקובע" — היום הראשון של שנת כספים או היום הראשון בחודש הרביעי, השביעי או העשירי של שנת כספים; (2) בהגדרה "המשכורת הקובעת", במקום "לאותו זמן" יבוא "לפני אותו זמן".
4. החלפת סעיף 11 במקום סעיף 11 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה: "11. כללים לחישוב המשכורת הקובעת בחישוב המשכורת הקובעת של אדם פלוני בזמן פלוני יחולו כללים אלה: (1) היתה משכורתו הקובעת כוללת תוספת מש' פחה — תחושב התוספת לפי הרכב משפחתו באותו זמן; (2) היה סולם המשכורות באותו זמן שונה מן הסולם שהיה בשעת פרישתו משירות קבע — תחור' שב משכורתו הקובעת לפי הסולם המחייב באותו זמן בתיאומים שנקבעו על-ידי הממשלה".
5. תיקון סעיף 12 בסעיף 12 לחוק העיקרי, במקום פסקה (4) תבוא פסקה זו: (4) "חילי שתקופת שירותו הרצופה בשירות קבע נפסקה, מותר, לפי הוראות הרמטכ"ל, להביא בחשבון את תקופת השירות שלפני ההפסקה בהתאם לכללים שנקבעו בתקנות".

דרגת נכותו בזמן קבלתו לשירות קבע ובין דרגת נכותו בזמן פרישתו.

(ד) הזכאי לקיצבת פרישה בתוקף פסיקה (4) לס' ע"פ 14, הברירה בידו לבחור באחת מאלה:

(1) קיצבה על-פי סעיף-קטן (א);

(2) קיצבה של 25% ממשכורתו הקובעת,

ובלבד שלגבי זכאי כאמור שדרגת נכותו היא 60% או יותר, קיצבתו ביחד עם התגמולים המגיי-עים לו על-פי חוק הנכים לא יפחתו מ-50% ממשכורתו הקובעת".

10. החלפת סעיף 18

במקום סעיף 18 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„18. מענק נוסף לקיצבה

חייל שפוטר מהשירות והוא זכאי לקיצבת פרישה לפי סעיף 14 (2), (3) או (4) וכן חייל שהרמטכ"ל הורה על יציאתו לקיצבה לפי סעיף 16 — ישולם לו, נוסף על הקיצבה, מענק השווה לחלק העשרים-וארבעה של משכורתו השנתית כפול במספר שנות שירותו, ובלבד שהמענק לא יעלה על משכורתו השנתית".

11. תיקון סעיף 19

בסעיף 19 לחוק העיקרי, בפסיקה (1) לסעיף-קטן (א), במקום „שני שלישים ממשכורתו הקובעת" יבוא „שבעים אחוז ממשכורתו הקובעת".

12. החלפת סעיף 21

במקום סעיף 21 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„21. דין זכאי לקיצבת פרישה שחזר לשירות

(א) זכאי לקיצבת פרישה שחזר לשירות קבע —

(1) תשולם לו קיצבתו נוסף למשכורתו בהתחשב עם האמור בסעיף 31;

(2) תקופת שירותו הקודם לא תצורף לתקופת שירותו החוזר;

(3) אם פרש משירותו החוזר בנסיבות המזכות אותו בקיצבה בעד השירות החוזר — יהיה זכאי לקבל את שתי הקיצבות, על אף האמור בסעיף 29.

(ב) זכאי כאמור רשאי תוך שנה אחת מיום חזרתו לשירות להצהיר בכתב, כי הוא בוחר בזכויות לפי סעיף-קטן (ג) במקום הזכויות האמורות בסעיף-קטן (א).

(ג) הצהיר כאמור בסעיף-קטן (ב) —

(1) תבוטל זכותו לקיצבה שהוא מקבל, אולם תקופת שירותו הקודם תצורף לתקופת שירותו החוזר;

(2) אם פרש משירותו החוזר בנסיבות המזכות אותו בקיצבה — תחושב משכורתו הקובעת לפי דרגתו בזמן פרישתו הראשונה או האחרונה, הכל לפי הדרגה הגבוהה יותר.

(ד) הוראות הסעיפים-הקטנים (א), (ב) ו-(ג) יחולו על זכאי לקיצבה לרגל פרישה מכל שירות אחר מטעם המדינה שנתקבל לשירות קבע, כאילו היה שירותו האחר שירות על-פי חוק זה.

(ה) זכאי לקיצבת פרישה שקיבל לרגל פרישתו מענק

6. הוספת סעיף 13

אחרי סעיף 13 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„13. תקופה ללא משכורת שמביאים אותה בחשבון תקופת העדר שאינה מפסיקה את רציפות השירות מביאים אותה בחשבון תקופת השירות על אף האמור בסעיף 12 (3), אף אם לא הגיעה בעדה לחייל משכורת, אך שולמו בעדה, על-ידיו או מטעמו ולשם רכישת זכות גימלה, תשלומים לאוצר המדינה, ששיעורם חושב לפי כללים שנקבעו בתקנות על בסיס המשכורת שהיתה מגיעה לחייל אילולא נעדר".

7. החלפת סעיף 14

במקום סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„14. זכות לקיצבת פרישה

אלה זכאים לקיצבת פרישה —

(1) מי שיצא לקיצבה לפי הסעיפים 15 או 16;

(2) מי שפוטר מן השירות לאחר חמש שנות שירות קבע מחמת נכות בין כמשמעותה לפי חוק זה ובין כמשמעותה לפי חוק הנכים, או מחמת מחלה;

(3) מי שפוטר מן השירות שלא מהסיבה האמורה בפסיקה (2), לאחר עשר שנות שירות קבע, כשהוא בגיל ארבעים או יותר;

(4) מי שפוטר משירות קבע לאחר שלקה בו בני-כוח כמשמעותה בחוק הנכים, אם דרגת נכותו זו היא 35% או יותר".

8. החלפת סעיף 15

במקום סעיף 15 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„15. יציאה לקיצבה לפי החלטת החייל

חייל רשאי לצאת לקיצבה —

(1) לאחר עשרים-וחמש שנות שירות קבע;

(2) לאחר עשרים-וחמש שנות שירות ובכללן לא פחות מעשר שנות שירות קבע, אם הגיע לגיל חמישים-וחמש;

(3) לאחר עשר שנות שירות קבע אם הגיע לגיל ששים".

9. החלפת סעיף 17

במקום סעיף 17 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„17. שיעור קיצבת הפרישה

(א) הזכאי לקיצבת פרישה תשולם לו כל ימי חייו קיצבה בסכום השווה לחלק השש-מאות ממשכורתו הקובעת כפול במספר חדשי שירותו, ובלבד שלא יעלה על 70% ממשכורתו זו ולא יפחת מ-20% ממנה.

(ב) אדם שוועדה רפואית קבעה סמוך לפרישתו כי הוא בעל דרגת נכות של 50% או יותר, וכן אדם שפוטר משירות קבע בגלל נכות בדרגה קטנה מזו, לא תספח קיצבתו מ-20% ממשכורתו הקובעת בצירוף שלושה פרומיל ממנה לכל אחוז מדרגת נכותו.

(ג) מי שנתקבל לשירות קבע כשהוא נכה, בין כמשמעותו בחוק זה ובין כמשמעותו בחוק הנכים, יראו כדרגת נכותו לענין סעיף זה את הפרש שבין

(ג) אופן חלוקת המענק בין השאירים ייקבע בתקן נות".

16. תיקון סעיף 25
בסעיף 25 לחוק העיקרי —

(1) ברישה, במקום „קיצבה באחוזים מקיציבתו" יבוא „קיצבה באחוזים מהקיצבה שהיתה מגיעה לזכאי אי" לולא נפטר";

(2) בפסקה (3), במקום „בתוספת 15% לכלל היתר" יבוא „בתוספת 25% לכלל היתומים".

17. החלפת סעיף 27

במקום סעיף 27 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„27. קיצבת שאיר ששיעורה נקבע עליידי הממונה (א) בכל אחד מהמקרים המנויים להלן ישולמו לש" איריו של נפטר במקום הקיצבאות בשיעורים שנקבעו בסעיפים 22, 23, 25 או 26 (ב), קיצבאות בשיעורים שיקבע הממונה בהתחשב עם מצבם של השאירים ועם כל הסכם שביניהם, ובלבד שסך כל הקיצבאות שיקבע לא יעלה על השיעור הקיצוני או על סך כל הקיצבאות שהיו מגיעות לשאיריו אלמלא הוראת סעיף זה. הכל לפי הסכום הקטן יותר. ואלה המקרים:

(1) סך כל הקיצבאות המגיעות לשאיריו של נפטר עולה על השיעור הקיצוני;

(2) השיעור הקיצוני לגבי שאירים שסעיף 23 חל עליהם, בצירוף התגמולים המגיעים להם לפי אותו סעיף, עודף על 90% ממשכורתו הקובעת של הנפ" טר והסכום העודף נוכח מקיצבתם בהתאם לסעיף 23 (א) (1);

(3) הנפטר השאיר אחריו יותר מאלמנה אחת, או יתומים מנשים אחדות, או שהיתומים אינם סמוכים על שולחן אחד.

(ב) השיעור הקיצוני לגבי שאיריו של חייל הוא 70% ממשכורתו הקובעת של החייל או ההפרש הא" מור בסעיף 26 (ד), ולגבי שאיריו של זכאי לקיצבת פרישה — 75% מקיציבתו זו או ההפרש האמור בס" עיף 26 (ד), הכל לפי הסכום הקטן יותר".

18. החלפת סעיף 30

במקום סעיף 30 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„30. גימלה לפי חוק זה ולפי חוקי השיקום

(א) בסעיף זה —

„חוקי השיקום" — חוק הנכים, חוק משפחות החי" לים, חוק נכי המלחמה בנאצים, תשי"ד — 1954 (י), וכל חוק אחר ששר הבטחון יכריז עליו כעל חוק שיקום לענין חוק זה;

„גימלה לפי חוקי השיקום" — תגמולים, הענקה, מע" נק, וכל תשלום חוזר או חר"פעמי אחר המגיעים לפי חוקי השיקום.

(ב) הזכאי לקיצבה לפי חוק זה ולתגמולים לפי חוקי השיקום, או הזכאי, עקב מאורע אחד, לגימלה לפי חוק זה ולגימלה לפי חוקי השיקום — הברירה בידו לבחור באחת מהן.

(ג) בחר בגימלה לפי חוק זה, יהיה זכאי לקבל גם

כאמור בסעיף 18, ולאחר שחזר לשירות קבע הצהיר כאמור בסעיף-קטן (ב), וכן כל זכאי לקיצבה לרגל פרישה מכל שירות אחר מטעם המדינה, שקיבל מענק לרגל פרישתו זו ולאחר שנתקבל לשירות קבע הצהיר כאמור בסעיף-קטן (ב), יחזיר לאוצר המדינה את המענק בהתאם לכללים שנקבעו בחקנות".

13. תיקון סעיף 22

בסעיף 22 לחוק העיקרי —

(1) ברישה, במקום „חייל שנפטר בזמן שירותו והוא שירת לפחות חמש שנים" יבוא „חייל שנפטר בזמן שירות קבע והוא שירת בו לפחות חמש שנים";

(2) בפסקה (3), במקום „לכלל היתומים" יבוא „לכלל היתומים".

14. תיקון סעיף 23

בסעיף 23 לחוק העיקרי, במקום הסעיפים-הקטנים (א) ו(ב) יבואו סעיפים-קטנים אלה:

„(א) חייל שנפטר בזמן שירות קבע ושאיריו זכאים מחמת פטירתו לתגמולים לפי חוק משפחות החיילים (בסעיף זה — תגמולים), יהיו שאיריו זכאים לקיצבה כמפורט להלן:

(1) אלמנה כל עוד לא נישאה ויתומים כל עוד אינם עומדים בדרשות עצמם — לקיצבה על-פי סעיף 22, אף אם הנפטר שירת בשירות קבע פחות מחמש שנים, כל עוד האלמנה או היתומים זכאים לתגמור לים, תנוכה מקיצבתם מחצית התגמולים, ואם זכר תם לתגמולים הומרה על-פי סעיף 30 לחוק משפ" חות החיילים, תנוכה מקיצבתם מחצית התגמולים שהיו זכאים להם אלמלא הומרה זכותם לתגמולים כאמור; היה סך כל הקיצבאות המגיעות לשאיריו של נפטר, לפי סעיף זה, בצירוף התגמולים המגי" עים להם, עולה על 90% ממשכורתו הקובעת של הנפטר — ינוכה הסכום העודף מקצבתם;

(2) תלויים, כל עוד אינם עומדים בדרשות עצמם — לקיצבה של 10 אחוזים מהמשכורת הקובעת של הנפטר לכל תלוי.

(ב) קיצבה לשאיר לפי סעיף-קטן (א) תשולם כל עוד לא חדל אותו שאיר להיות זכאי לתגמולים. המיר שאיר את זכותו לתגמולים על-פי סעיף 30 לחוק מש" פחות החיילים, תשולם לו אותה הקיצבה משך כל הז" מן שהיה בו זכאי לתגמולים אלמלא הומרה זכותו זו כאמור".

15. החלפת סעיף 24

במקום סעיף 24 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„24. מענק לרגל פטירתו של חייל

(א) חייל שנפטר בזמן שירות קבע לאחר ששירת בו פחות מחמש שנים ושאין שאיריו זכאים לקיצבה לפי סעיף 23, ישולם להם לרגל פטירתו מענק בשי" עור שיקבע עליידי הממשלה, ובלבד שלא יעלה על משכורתו השנתית של הנפטר.

(ב) המענק ישולם לאלמנתו וליתומיו של הנפטר, ובאין אחריו לא אלמנה ולא יתומים — לשאיריו האחרים.

שנה לאחר שעזבה אותו תביעה למוזנות לפני בית המשפט או בית דין מוסמך;
(2) תביעת האשה למוזנות נגמרה על-ידי פסקדין של בית משפט או של בית דין מוסמך או שהחיל והאשה באו לידי הסכם בכתב בדבר המוזנות".

22. הוספת סעיף 33ב

אחרי סעיף 33א לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„33ב. גימלה ומענק שחרורין

(א) חייל או שאירו הזכאים בגלל פרישת החייל לגימלה לפי חוק זה, לא יהיו זכאים בגלל אותה עילה למענק שחרורין.

(ב) מי שאינו זכאי לקיצבה לפי חוק זה, בגלל בחינתו לפי סעיף 29 או 30, ומגיע לו מענק שחרורין, לא הבוא בחשבון שיעורו של המענק כל תקופת שירות שלאחר חמש שנות שירותו הראשונות.

(ג) הוראת סעיף־קטן (א) תחול אף אם ויתר הזכאי על גימלתו, או אף אם הגימלה אינה משתלמת לו עקב ההוראות שבסעיפים 20, 26 (ה), 31, 32, 40 (ב), 43, 44א, 46, 49 (ב), 49 (ג), 49 א."

23. הוספת סעיף 33ג

אחרי סעיף 33ב לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„33ג. מענק לפי סעיף 24 במקום גימלה

חייל שנפטר לאחר חמש שנות שירות קבע, רשאים שאיריו, אם שוכנע הממונה, כי הבחירה היא לטובתם, לבחור במענק לפי סעיף 24 במקום כל הגימלה אות האחרות המגיעות להם לפי חוק זה, כאילו שירת פחות מחמש שנים".

24. ביטול סעיף 34א

סעיף 34א לחוק העיקרי — בטל.

25. תיאום מונחים

בכל מקום בפרק השלישי לחוק העיקרי שבו מוזכר ב"בקשה" או ב"מבקש", קרי "תביעה" ו"תובע".

26. תיקון סעיף 40

האמור בסעיף 40 לחוק העיקרי יסומן כסעיף־קטן (א) ואחריו יבוא סעיף־קטן זה:

„(ב) חייל שיצא לקיצבה לפי סעיף 15 (1) לפני שהגיע לגיל חמישים והרמטכ"ל לא הסכים בכתב לסרתי שחו, תשולם לו קיצבת פרישה על אף האמור בסעיף־קטן (א), מהחודש המתחיל אחרי היום שבו יגיע לגיל חמישים, אולם אם קבעה הוועדה הרפואית כי אין הפרוש מסוגל להשתכר כדי מחייתו מחוץ לשירות — תשולם הקיצבה מהחודש המתחיל אחרי היום שבו נולדה העילה לקיצבה, ואם אי־יכשרו להשתכר כאמור התחיל לאחר מכן — מהחודש המתחיל אחרי יום תחילת אי־כשרו".

27. הוספת סעיף 44א

אחרי סעיף 45 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„44א. שאיר שגרם למות המזכך

שאיר שגרם במתכוון ושלא כדין למותו של חייל או של זכאי לקיצבה או שהיה שותף לעבירה כזאת — לא תשולם גימלה שהוא זכאי לה בגלל מותו של אדם זה".

25% מהגימלה לפי חוקי השיקום ואת כל שאר הזכירות המגיעות לפיהם, אולם מי שבחר בקיצבה לפי סעיף 17 (ד) (2) או זכאי לקיצבה לפי סעיף 23, יהיה רשאי לקבל את מלוא התגמולים נוסף לקיצבה לפי סעיפים אלה ואין רואים קיצבה זו כהכנסה לענין חוקי השיקום".

19. תיקון סעיף 31

בסעיף 31 לחוק העיקרי, בסיפה של פסקה (2), במקום „עלתה המשכורת על המחצית האמורה, לא תשולם לו כל קיצבה" יבוא „עלתה אותה הכנסה על המחצית האמורה, לא תשולם כל קיצבה".

20. החלפת סעיף 33

במקום סעיף 33 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„33. מענק לאלמנה במקום קיצבה

(א) אלמנה של נפטר שאינה מקבלת קיצבת שאיר בגלל האמור בסעיף 32 או בפסקה (1) לסעיף 25 לגבי תקופת הנישואין — ישולם לה מענק כקיצבה שהיתה זכאית לה אלמלא האמור בסעיפים אלה כפול שנים־עשר, ואלמנה שסעיף 23 חל עליה — ישולם לה מענק כקיצבה זו כפול חמישה־עשר; אולם אלמנה שסעיף 32 או 23 חל עליה ושהגיעה כמות הנפטר לגיל ארבעים־ושלוש, יהיה המענק כמכפלה של מחצית הקיצבה האמורה במספר החודשים שנותרו עד שתגיע לגיל ארבעים־וחמש.

(ב) אלמנה שסעיף 31 חל עליה כמות הנפטר, ישולם לה מענק כהפרש שבין הקיצבה שהיתה מגיעה לה אלמלא הוראת סעיף 31 ובין הקיצבה המגיעה לה אותה שעה לפי אותו סעיף כפול שנים־עשר; ולא תהיה זכאית לקבל את מלוא קיצבתה או קיצבה בשיעור מוגדל, אלא כתום חמישה־עשר חודשים מפטירת הנפטר, אף אם חולה לקבל משכורת או חל שינוי בשיעורה לפני תום אותה תקופה.

(ג) לענין קביעת המענק המגיע לפי סעיף־קטן (א) לאלמנה שסעיף 23 חל עליה, לא תנוכה מקיצבתה מחצית התגמול כאמור בסעיף 23 (א) (1)".

21. הוספת סעיף 33א

אחרי סעיף 33 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:

„33א. דין אשה הזכאית למוזנות

(א) חייל שנתגרש מאשתו ואבג כך נתחייב בתשלום מוזנותיה על-פי פסקדין או על-פי הסכם בכתב, רואים את האשה, בענין הזכויות הקשורות במותו לפי חוק זה, כאילו לא נתגרשה ממנו, ובלבד שאם תגיע לה קיצבה, לא תעלה על סכום המוזנות שהאדם היה חייב בהם ערב פטירתו.

(ב) חל שינוי ניכר במשכורת הקובעת מאז נקבעה זכות הגרושה לקיצבה, רשאי הממונה לשנות את קיצבתה לטובתה לפי חישובים ונימוקים שבית משפט היה רשאי לעשות זאת לגבי מוזנותיה, אילולא פטירתו של החייב.

(ג) חייל שאשתו עזבה אותו מרצונה, דינה לענין חוק זה כדין גרושה, בין שהניח ובין שלא הניח אחריו אשה אחרת, ובלבד שנתמלאו אחד מאלה:

(1) האשה עזבה את החייל לא יאחר משנה לפני מותו ולא חזרה אליו לפני מותו ולא הגישה תוך

28. תיקון סעיף 47
בהערת שוליים של סעיף 47 לחוק העיקרי יימחקו המלים „ווקיפה שכנגד“.
29. הוספת סעיף 49א
אחרי סעיף 49 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:
„49א. דין נכה הנוהג שלא כראוי
(א) הממונה ראשי להפחית, להתלות או לשלול קיצבה ששיעורה נקבע לפי דרגת נכותו של הזכאי לה, אם אותו זכאי —
(1) גרם לנכותו על-ידי התנהגות רעה חמורה מצדו;
(2) הפר ללא סיבה מספקת הוראה של הוועדה הרפואית או של רופא שהוסמך לכך על-ידיה וש-היתה מכוונת להחיש את החלמתו או להפחית את דרגת נכותו;
(3) נהג בדרך שמן המפורסמות היא שעלולה לה-עלות את דרגת נכותו או למנוע בעד החלמתו;
(4) נמנע ללא סיבה מספקת מהתייצב בכדיקות של הוועדה הרפואית שהוא חייב בהן לפי חוק זה או לפי תקנות שהותקנו לפיו.
(ב) הוראות סעיף זה אינן גורעות מאחריותו הפל-ית של הזכאי לקיצבה.
(ג) בסעיף זה „נכה“ — לרבות נכה כמשמעותו בחוק הנכים“.
30. תיקון סעיף 51
במקום סעיף 51 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:
„51. הוראה לצורך קביעת זכות לגימלה של בני משפחה
מקום שאין משלמים קיצבה לשאיר בתוקף ההוראות שבסעיפים 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 41, 43, 44, 45, 46, 49 (ב) או 49 (ג) — ולא מטעם אחר, רואים אותו שאיר, לענין קביעת זכותם לגימלה של בני משפחה אחרים ושיעורה, כאילו היה זכאי לקיצ-בה“.
31. הוספת סעיף 51א
אחרי סעיף 51 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:
„51א. בדיקות רפואיות של נכים
(א) אדם שדרגת נכותו קובעת את שיעור קיצבתו, ראשי הממונה להורות לו שייבדק בדיקה נוספת על-ידי הוועדה הרפואית לשם קביעת דרגת נכותו מחדש, אם עברו לפחות שישה חודשים מהיום שנקבעה דרגת נכותו לאחרונה.
(ב) אדם כאמור ראשי לדרוש שייבדק על-ידי הוועדה הרפואית לשם קביעת נכותו מחדש, אם עברו לפחות שישה חודשים מהיום שנקבעה דרגת נכותו לאחרונה“.
32. החלפת סעיף 52
במקום סעיף 52 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:
„52. דין עבודה במוסד מוכר
(א) אדם שפרש ממוסד מוכר ועבר, תוך זמן שנקב בע בתקנות, לשירות קבע, יחשב עבודתו באותו מוסד כשירות לענין חוק זה, ותקופת עבודתו במוסד תצורף, כולה או מקצתה, לתקופת שירותו בשירות
- קבע, בהתחשב עם כל תשלום או זכות שרכש לרגל פרישתו מאותו מוסד, הכל לפי כללים ותנאים שנקבעו בתקנות.
(ב) בסעיף זה „מוסד מוכר“ — מוסד או ארגון, או חלק מגוף כזה, שהממשלה אישרה אותו כמוסד מוכר לענין סעיף זה, באשר תפקידיו, כולם או מקצתם, הפכו לשירות משירותי המדינה“.
33. הוספת סעיף 52א
אחרי סעיף 52 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:
„52א. הטברה מסוג שירות למשנהו
מי שהיה בשירות מטעם המדינה בתפקיד שחוק זה לא עליו ועבר לשירות קבע — ייחשב שירותו הקודם כשירות לענין חוק זה ותקופת שירותו הקודם תצורף, כולה או מקצתה, לתקופת שירותו הקבע, בהתחשב עם כל תשלום או זכות שרכש לרגל פרי-שתו משירותו הקודם, הכל לפי כללים ותנאים שנקבעו בתקנות“.
34. החלפת סעיף 53
במקום סעיף 53 לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:
„53. הגדלת תקופת השירות בתנאים מסויימים
(א) חייל המשרת בתפקיד שנקבע על-ידי הממשלה כתפקיד מיוחד לענין חוק זה, תחושב תקופת שירותו בתפקיד זה כתקופה גדולה משהיתה למעשה ובשיעור שנקבע על-ידי הממשלה.
(ב) הרמטכ"ל ראשי, בתנאים שהממשלה קבעה, להורות כי לצורך קביעת כל זכות של חייל פלוני לפי חוק זה תחושב תקופת שירות הקבע ששירת אותו חייל בהיותו מעל לגיל ארבעים, כולה או מקצ-תה, כתקופה גדולה משהיתה למעשה ובשיעור שקב-עה הממשלה; אולם חייל שהגיע לגיל ארבעים בהיותו בשירות קבע, לא יורה הרמטכ"ל כאמור לגבי תקופת שירותו שלפני יום י"ב באב תשי"ז (9 באוגוסט 1957)“.
35. תיקון סעיף 55
בסעיף 55 לחוק העיקרי, אחרי סעיף-קטן (ב), יבוא סעיף-קטן זה:
„(ג) סעיף זה אינו גורע מאחריותו הפלילית של אדם לפי כל חיקוק אחר“.
36. תיקון סעיף 56
בסעיף 56 לחוק העיקרי —
(1) האות (א) שברישה תימחק;
(2) בפסקה (1), במקום „סעיף 17 או 49“ יבוא „סעיף 49“;
(3) בפסקה (2), אחרי „היוונה של כל קיצבה“ יבוא מלים אלה: „לרבות היוון קיצבה שאינה משתלמת עדיין למי שזכאי לה מכוח סעיף 40 (ב)“;
(4) אחרי פסקה (2) תבוא פסקה זו:
(א2) הכללים והמבחנים לקביעת דרגת נכות על-ידי הוועדה הרפואית“.
37. תיקון סעיף 57
בסעיף 57 לחוק העיקרי, במקום „פסירתו“ יבוא „פרי-שתו“ ובמקום „נפטר“ יבוא „פרש“.

לו מענק שחרוריו או מענק עקב פרישתו משירות קבע לפני תחילתו של חוק זה, יראו את התשלום ככספים שקיבל מראש על חשבון המגיע לו מיום תחילתו של חוק זה, וסעיף 48 (3) לחוק העיקרי יחול על כספים אלה, אלא שבשום חודש לא יעוכב, בלא הסכמתו של הזכאי לקיצבה, סכום העולה על מחצית הקיצבה.

(ה) כל הזכאי לראשונה לגימלה על-פי חוק זה או מי שזכויותיו לגימלה נשתנו עקב תחילת חוק זה, יהיה רשאי על אף האמור בסעיף 43 לחוק העיקרי, להגיש תביעה לגימלה תוך שישה חודשים מיום פרסום חוק זה ברשומות.

39. תחילת חוק

תחילתו של חוק זה היא ביום י"ב באב תשי"ז (9 באוגוסט 1957); אולם תחילתם של הסעיפים 17 (ד), 23 ו-33 לחוק העיקרי, כפי שתוקנו או הוחלפו בחוק זה, היא ביום י"ח בתמוז תשט"ו (8 ביולי 1955).

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 9

י. ריפתין מציע:

לסעיף 32

א. שוסטק מציע:

בסעיף 52 לחוק העיקרי, במקום סעיף-קטן (ב), יבוא סעיף-קטן זה:

(1) בסעיף 17 לחוק העיקרי, בסעיף-קטן (א), במקום "70% יבוא 80%" ובמקום "20% יבוא 30%".

(2) בסעיף 17 לחוק העיקרי, בסעיף-קטן (ד), במקום "25% יבוא 30%".

בסעיף זה "מוסד מוכר" — כמשמעותו בסעיף 61(ב) לחוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו—1955.

לסעיף 26

א. וילנסקה מציעה:
למחוק את הסעיף.

ח. הצעת חוק לתיקון סדרי הדין הפלילי (חקירת פשעים וסיבות מוות), תשי"ח—1958

בניהול המשפט משום טובת הציבור, תהא זכות ערר לפני היועץ המשפטי לממשלה.

פרק ראשון: חקירת המשטרה ואישום

1. תלונה פרטית

כל אדם רשאי להגיש תלונה למשטרה על ביצוע פשע.

2. חקירת המשטרה

משנודע למשטרה שנעשה פשע, הן מפי אדם שהגיש תלונה כאמור בסעיף 1 והן בכל דרך אחרת, חייבת היא לפתוח בחקירה.

3. תוצאות החקירה

המשטרה תעביר את תוצאות חקירתה ואת חומר הראיות שהשיגה לפרקליט מחוז, ואם מצא פרקליט המחוז שהראיות מספיקות להאשמת אדם פלוני יעמידו לדין בבית משפט, וזולת אם היה סבור שאין בניהול המשפט משום טובת הציבור.

4. ערר

על סירובו של פרקליט המחוז להעמיד אדם פלוני לדין, אם מפני שלא מצא ראיות מספיקות ואם מפני שלא ראה

5. הודעת אישום וכתב אישום

החליט פרקליט המחוז או היועץ המשפטי לממשלה להעמיד אדם פלוני לדין בשל פשע, ימסור לו פרקליט המחוז הודעת אישום; החליטו להאשימו בשל עבירה אחרת, יגיש פרקליט המחוז כתב אישום נגדו לבית המשפט; הודעת האישום וכתב האישום יכילו את רשימת עדי התביעה.

6. עיון

נמסרה לנאשם הודעת אישום, או הוגש נגדו כתב אישום לבית משפט, רשאי הנאשם או באי-כוחו לעיין בכל זמן סביר בחומר הראיות שבידי פרקליט המחוז.

7. הגבלת העיון

הוראות סעיף 6 אינן חלות על חומר שהעלמתו מותרת או גילוי אסור לפי כל דין; ואולם לא יובא מטעם התביעה לפני בית המשפט חומר שלא עמד לעיון כאמור; הוראות סעיף זה אינן גורעות מהוראות חוק לתיקון דיני העונשין (בטחון המדינה), תשי"ז—1957.²

(1) ק"ת 691, תשי"ז, עמ' 1188.

(2) ס"ח 235, תשי"ו, עמ' 172.

פרק שני: חקירה מוקדמת על-ידי שופט

לא היו לפניו; בקשה לפי פסקה זו לא תוגש לאחר שעברו חמש שנים מתאריך ההחלטה;

ג י ר ס ה א'

(2) לערער על ההחלטה לפני בית המשפט העליון; בערעור לפי פסקה זו ידון בית המשפט העליון בשור פט אחד.

ג י ר ס ה ב'

(2) לערער על ההחלטה לפני בית המשפט המחוזי.

15. הגשת אישום

לא הוגשה בקשה לפי סעיף 8, או שהוגשה בקשה והוחלט שיש מקום להאשים את הנאשם, יגיש פרקליט כתב אישום לבית המשפט.

16. מעצר

נמסרה הודעת אישום לנאשם, או הוגש כתב אישום לבית המשפט, רשאי שופט לצוות על מעצרו של הנאשם; משהוגשה בקשה לפי סעיף 8 ועד גמר החקירה המוקדמת, תהא הסמכות לפי סעיף זה לשופט המנהל את החקירה המוקדמת.

17. שמירת סמכויות

אין הוראות סעיף 16 באות לגרוע מהוראות פקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחפושים)¹ או מהוראות פקודת השחרור בערבות, 1944², או מכל דין אחר,

18. איסור פרסום

רשאי השופט המנהל את החקירה המוקדמת לאסור כל פרסום של הליך לפי הוראות פרק זה שהתנהל בפומבי, ולפי בקשת הנאשם רשאי השופט המנהל את החקירה המוקדמת להתיר פרסום של הליך לפי פרק זה שהתנהל בדלתיים סגורות; המפרסם דבר על הליך לפי פרק זה בניגוד לאיסור או בלי היתר לפי סעיף זה, דינו — מאסר שישה חדשים.

פרק שלישי: חקירת סיבות מוות

19. בקשה לחקירה בסיבת מוות

מת אדם ויש יסוד סביר לחשש שסיבת מותו אינה טבעית או שמותו נגרם בעבירה, וכן מת אדם בהיותו נתון במעצר או במאסר או בהיותו מאושפז בבית חולים לחולי נפש או במוסד סגור לילדים מפגרים, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או באיכוחו, קצין משטרה, רופא או כל אדם מעוניין, לבקש מאת שופט של בית משפט השלום שבתחום שימוטו איירע המוות או נמצאת הגוויה (להלן — שופט חוקר) לחקור בסיבת המוות.

בסעיף זה, „אדם מעוניין” — בן-זוגו של הנפטר, הוריו, הורי הוריו, צאצאיו, אחיו ואחיותיו.

20. שמירת הגוויה

משהוגשה בקשה לפי סעיף 19, לא יעשה אדם דבר בגוויה בלי הוראה או היתר של השופט החוקר.

21. כי ימצא חלל

המוצא חלל חייב להודיע על כך מיד למשטרה.

22. מוות במוסד סגור

מת אדם בהיותו נתון במעצר או במאסר או בהיותו

8. חקירה מוקדמת

נמסרה הודעת אישום לנאשם, רשאים היועץ המשפטי לממשלה או באיכוחו או הנאשם, במועד ובדרך שנקבעו לכך בתקנות, לבקש חקירה מוקדמת באשמה; הוגשה בקשה כאמור, לא יוגש כתב אישום אלא לאחר החלטה סופית בחקירה המוקדמת.

9. השופט המנהל את החקירה המוקדמת

משהוגשה בקשה לפי סעיף 8, ימנה נשיא בית המשפט המחוזי אחד משופטיו לנהל את החקירה המוקדמת; השופט המנהל את החקירה המוקדמת לא ידון במשפט על אותה עבירה.

10. איסור פומביות

החקירה המוקדמת תתנהל בדלתיים סגורות, אלא אם החליט השופט המנהל את החקירה המוקדמת לנהלה, כולה או מקצתה, בפומבי.

11. סדרי החקירה המוקדמת

השופט המנהל את החקירה המוקדמת יתן לבעלי הדין הזדמנות לטעון טענותיהם ולהביא ראיותיהם לפניו, ורשאי הוא להחליט —

- (1) כי הראיות יש בהן כדי להצדיק לכאורה את האשמת הנאשם בעבירה המפורטת בהודעת האישום;
- (2) כי מחוסר ראיות אין מקום להאשים את הנאשם;
- (3) כי בעלי הדין רשאים להביא לפניו ראיות נוספות.

12. שינוי האשמה

ג י ר ס ה א'

היה השופט המנהל את החקירה המוקדמת סבור שהראיות יש בהן כדי להצדיק לכאורה את האשמת הנאשם בעבירה שונה מזו המפורטת בהודעת האישום, בין שהיא חמורה ממנה ובין שהיא קלה ממנה, רשאי הוא להחליט כך; ובלבד שבעבירה חמורה מזו המפורטת בהודעת האישום לא יחליט כאמור אלא לאחר שהזהיר את הנאשם על כך ונתן לו הזדמנות נוספת לטעון טענותיו ולהביא ראיותיו לפניו.

ג י ר ס ה ב'

היה השופט המנהל את החקירה המוקדמת סבור שהראיות יש בהן כדי להצדיק לכאורה את האשמת הנאשם בעבירה אחרת מזו המפורטת בהודעת האישום, רשאי הוא להחליט כך; ובלבד שבעבירה האחרת לא תהיה חמורה מזו המפורטת בהודעת האישום.

13. סמכויות עזר

לענין הזמנת עדים וגביית עדות, דין השופט המנהל את החקירה המוקדמת וסמכויותיו כדינו וכסמכויותיו של בית משפט מחוזי בענין פלילי.

14. עיון שנית וערעור

החליט השופט שניהל את החקירה המוקדמת כי אין מקום להאשים את הנאשם, רשאי היועץ המשפטי לממשלה —

- (1) לבקש מאת השופט שניהל את החקירה המוקדמת לחזור ולעייין בהחלטתו על סמך ראיות שעוד

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ג, עמ' 431.

² ע"ר 1944, תוס' 1 מס' 1359, עמ' 57.

מאושפו בבית חולים לחולי נפש או במוסד סגור לילדים מפגרים, חייב הממונה על המקום שבו היה נתון או מאושפו, להודיע על כך מיד למשטרה.

23. עונשין
העובר על הוראות הסעיפים 20, 21, או 22, דינו — מאסר שלושה חדשים.

24. פומביות
השופט החוקר יחזיק בסיבת המוות, ורשאי הוא לערוך חקירה זו בפומבי או בדלתיים סגורות, או חלקה בפומבי וחלקה בדלתיים סגורות.

25. סמכויות עזר
לענין הזמנת עדים וגביית עדות, דין השופט החוקר וסמכויותו כדינו וסמכויותיו של בית משפט שלום בענין פלילי.

26. בדיקת הגויה
שופט חוקר רשאי, אם הדבר דרוש לבירור סיבת המוות בחקירה לפי סעיף 19, לצוות על בדיקתה או ניתוחה של הגויה על-ידי רופא או מומחה אחר, על דחיית הקבורה עד לאחר הבדיקה או הניתוח, או על פתיחת הקבר והוצאת הגויה לשם ביצוע הבדיקה או הניתוח.

27. ערעור על צו פתיחת קבר
על צו לפתיחת קבר לפי סעיף 26 רשאי כל אדם מעוניין, כמשמעותו בסעיף 19, וגוף מוכר, כמשמעותו בתקנות האנטומיה והפאתולוגיה, תשי"ד—1954¹, לערער לפני בית המשפט המחוזי.

28. תחולת חוק האנטומיה והפאתולוגיה תשי"ג—1953
הוראות חוק האנטומיה והפאתולוגיה, תשי"ג—1953², יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, גם על בדיקה וניתוח לפי סעיף 26.

29. הפסקת חקירה
הודיע פרקליט מחוז לשופט חוקר, בכתב, שנמסרה הו"דעת אישום או שהוגש כתב אישום בקשר עם מקרה המוות הנמצא בחקירתו, יפסיק השופט את חקירתו.

30. תוצאות החקירה
שופט חוקר רשאי להחליט —
(1) כי הראיות שהובאו לפניו יש בהן כדי להוכיח סיבת המוות, ומהן תוצאות חקירתו;
(2) כי הראיות שהובאו לפניו אין בהן כדי להוכיח סיבת המוות;

העתק ההחלטה ימציא השופט החוקר למשטרה וללשכת הבריאות המחוזית.

31. הפסקת החקירה ודחייתה
היה שופט חוקר סבור כי סיבת המוות הוכחה, רשאי הוא לסרב לקבלת ראיות נוספות; ואם היה סבור כי סיבת המוות לא הוכחה, רשאי הוא לדחות את המשך החקירה עד שיובאו לפניו ראיות נוספות.

32. צו אישום
נראה לשופט החוקר, כי הראיות שהובאו לפניו יש בהן כדי להוכיח לכאורה שנעברה עבירה על-ידי אדם פלוני, רשאי הוא לצוות שפרקליט מחוז יאשימו לפני בית משפט בשל אותה עבירה; ובלבד שהשופט החוקר לא יתן צו לפי סעיף זה אלא אם נתן לאותו אדם הודמנות להשמיע טענותיו ולהביא ראיותיו לפניו.

33. אישום ללא חקירה מוקדמת
נתן השופט החוקר צו לפי סעיף 32, יגיש פרקליט המיחוז כתב אישום לבית המשפט, ולא תהא זכות לבקש חקירה מוקדמת.

34. חקירת שנית
נתן השופט החוקר החלטה לפי הסעיפים 30 או 32, רשאי היועץ המשפטי לממשלה לבקש ממנו לחזור ולחקור ולקבל ראיות נוספות, ובלבד שבקשה כאמור לא תוגש לאחר שעברו חמש שנים מתאריך ההחלטה.

35. מעצר
דין צו שופט חוקר לפי סעיף 32 כדין צו מעצר עד לאחר בירור דינו של הנאשם; אך אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות פקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפוי שים¹), או מהוראות פקודת השחרור בערבות, 1944², או מכל דין אחר.

36. איסור פרסום
רשאי השופט החוקר לאסור כל פרסום של הליך בחקירת סיבת מוות שהתנהלה בפומבי, ורשאי הוא להתיר פרסום בדבר חקירה בסיבת מוות שהתנהלה בדלתיים סגורות; המפרסם דבר על חקירה בסיבת מוות בניגוד לאיסור או בלי היתר לפי סעיף זה, דינו — מאסר שישה חדשים.

פרק רביעי: הוראות שונות

37. ביטולים
בטלים —

- (1) סעיפים 5 עד 26 ו־28¹, (1), 28², (5), 28³, (6), 28⁴, (7), 28⁵, (8), 28⁶, (10), 28⁷, 59⁸, (3), 74, לפקודת הפרוצדורה הפלילית (שפיטה על-פי כתב האשמה)⁹;
- (2) פקודת חוקרי סיבות מוות¹⁰;
- (3) תקנות חוקרי סיבות מוות¹¹.

38. תיקונים
פקודת הפרוצדורה הפלילית (שפיטה על-פי כתב האשמה)¹², תתוקן כך:

(א) בתנאי המגביל של סעיף־קטן (2) לסעיף 31, יימחקו המלים „שאינה נתמכת בעדות שנגבתה בפני שופט השלום או“.

(ב) בסעיף 38, במקום המלים „אדם שלא העיד בחקירה מוקדמת, לא תקראהו הקטגוריה להעיד במשפט“ יבואו המלים „התנהלה חקירה מוקדמת, כמשמעותה בחוק לחיקון סדרי הדין הפלילי (חקירת פש“

¹ ק"ת 417, תשי"ד, עמ' 334.
² ס"ח 134, תשי"ג, עמ' 162.
³ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ג, עמ' 431.
⁴ ע"ד 1944, תוס' 1 מט' 1359, עמ' 57.
⁵ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ו, עמ' 446.
⁶ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ו, עמ' 367.
⁷ חוקי א"י, כרך ג', עמ' 1665.

40. ביצוע ותקנות שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה ורשאי להתקין תקנות לכיבועו, וכין השאר תקנות בדבר —
(1) סדרי דין ונוהג בהליכים לפי חוק זה;
(2) דמי נסיעה ולינה ושכר בטלה של עדים שהוזמנו להעיד ושכר טרחה של רופאים ומומחים.

41. תחילה

תחילתו של חוק זה היא ביום א' בטבת תשי"ח (24 בדצמבר 1957).

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 19

ז. ו ר ה פ ט י ג מ צ י ע :

למחוק את המלים „שסיבת מותו אינה טבעית או“;

י. ש. ר ו ז נ ב ר ג מ צ י ע :

למחוק את המלה „רופא“.

לסעיף 20

י. ש. ר ו ז נ ב ר ג מ צ י ע :

להוסיף בסוף הסעיף את המלים „אולם לא יעכב השו" פט החוקר את קבורת המת יותר מעשרים וארבע שעות משעת המוות אלא אם העיכוב הכרחי כדי לקבוע אם המוות נגרם עלידי עבירה“.

לסעיף 26

ז. ו ר ה פ ט י ג מ צ י ע :

(א) במקום המלים „שופט חוקר רשאי, אם הדבר דרוש לבירור סיבת המוות בחקירה לפי סעיף 19“ יבואו המלים „שופט חוקר רשאי, כשהחקירה היא בגלל חשש שהמוות נגרם בעבירה והדבר דרוש לבי" רור סיבת המוות“.

(ב) להוסיף בסוף הסעיף מלים אלה: „אולם השופט החוקר לא יצווה על בדיקה, ניתוח, דחיית קבורה או פתיחת הקבר כאמור, אם בן־זוגו של הנפטר או ילדיו מבקשים שלא לצוות כן, והוא — אם אחד מהם אינו חשוד בגרימת המוות“.

י. ש. ר ו ז נ ב ר ג מ צ י ע :

במקום המלים „אם הדבר דרוש לבירור סיבת המוות בחקירה לפי סעיף 19“ יבואו המלים „אם יש יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם על־ידי עבירה“.

לסעיף 31

ז. ו ר ה פ ט י ג מ צ י ע :

(א) במקום המלים „ואם היה סבור כי סיבת המוות לא הוכחה“ יבואו המלים „ואם היה סבור, בחקירה על יסוד חשש שהמוות נגרם בעבירה, כי סיבת המוות לא הוכחה“.

(ב) להוסיף פסקה זו:

„נסתיימה החקירה ולא הוכח אף לכאורה שנעברה עבירה, ולאחר מכן התערור חשש סביר שהמוות נגרם בעבירה, רשאי השופט החוקר לחקור מחדש בסיבת המוות“.

עים וסיבות מוות), תשי"ח—1957, ולא הובאה לפני השופט המנהל את החקירה עדותו של אדם פלוני או הודעתו במשטרה, לא תקראהו התביעה להעיד במשפט“.

39. הוראת מעבר

החלה חקירה מוקדמת או חקירה בסיבת מוות לפני תחילתו של חוק זה, רשאי מי שהתחיל בחקירה המוקדמת או בחקירת סיבת המוות, הכל לפי הענין, להוסיף ולחקור לפי הדין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה, ולא תישמע טענה שלפי הוראות חוק זה לא היתה סמכות לחקור או שהיה פגם בחקירה.

לסעיף 5

שר המשפטים פ. ר ו ז נ ו חבר־הכנסת ש. ה ל ל מציעים: במקום המלים „להעמיד אדם פלוני לדין בשל פשע“, יבואו מלים אלה: „להעמיד אדם פלוני לדין בשל פשע שדינו מוות או מאסר עשר שנים או יותר“.

י. ב ד ר מ צ י ע :

אם ההסתייגות של שר המשפטים וחבר־הכנסת הלל תתקבל — יבואו אחרי המלים „מאסר עשר שנים או יותר“ המלים „— ולאחר כ"ב באדר ב' תשי"ט — 1 באפריל 1959, בשל כל פשע“.

שר המשפטים פ. ר ו ז נ מ צ י ע :

להוסיף הוראה זו:

„בסעיף זה, „פרקליט מחוז“ — לרבות סגן פרקליט מחוז או עוזר לפרקליט מחוז“.

לסעיף 6

שר המשפטים פ. ר ו ז נ מ צ י ע :

אחרי המלים „לבית משפט“ תבוא המלה „מחוזי“.

לסעיף 7

שר המשפטים פ. ר ו ז נ מ צ י ע :

במקום המלה „כאמור“ יבואו המלים „הנאשם או בא" כוחו קודם לכן“.

לסעיף 8

י. ש. ר ו ז נ ב ר ג מ צ י ע :

במקום המלים „רשאים היועץ המשפטי לממשלה או בא־כוחו או הנאשם“ יבואו המלים „רשאי הנאשם“.

לסעיף 14

ז. ו ר ה פ ט י ג מ צ י ע : למהוק פסקה (2).

הסתייגות אלטרנאטיבית :

סעיף 14 יסומן כסעיף 14 (א), וייוסף סעיף־קטן זה: „(ב) החליט השופט שניהל את החקירה המוקדמת כי הראיות יש בהן כדי להצדיק לכאורה את האשמת הנאשם, רשאי הנאשם לערער על ההחלטה לפני בית המשפט המחוזי“.

הערה:

אם תתקבל גירסה א', יבואו במקום הסיפה של ההס" תייגות האלטרנאטיבית מלים אלה:

„רשאי הנאשם לערער על ההחלטה לפני בית המשפט העליון; בערעור לפי סעיף־קטן זה ידון בית המשפט העליון בשופט אחד“.

לסעיף 33

י. ש. רוזנברג מציע:
למחוק את המלים „ולא תהא זכות לבקש חקירה מוקדמת“.

לסעיף 41

י. ב ד ר מציע:
להוסיף בסוף הסעיף את המלים „ותקפו למשך שנה אחת בלבד“.

ההוסיף בסוף הסעיף את המלים „ותקפו למשך שנה אחת בלבד“.

ט. הצעת חוק המעבר (תיקון), תשי"ח — 1958

(הוגשה על-ידי חברי הכנסת א. בן-אליעזר)

בהלוקת התפקידים בין חברי הממשלה, נעדרת מן החוק, משום-מה, הוראה המחייבת הודעת הממשלה לכנסת על התפטרות הממשלה כולה.

הכנסת היא אפוא במצב שעליה להיוודע על התפטרות הממשלה רק מן העתונים ואין לה עילה לדון על סיבות ההתפטרות ועל המצב שנוצר לרגלה, אפילו כשהמשבר הוא ארוך, או אף אם לא תורכב ממשלה חדשה בכלל (כפי שזה קרה בשנת 1951).

אמנם עד עתה היה נוהג שהממשלה המתפטרת היתה מוסרת הודעה בכנסת על התפטרותה וגם התקיימו, על הוד-עות אלו, דיונים.

הנוהג הזה נשכח בשעת המשבר האחרון שנמשך כש-לושה שבועות, והכנסת לא קיבלה עליו הודעה רשמית ולא דנה עליו.

כיון שמצב כזה אינו רצוי מבחינה קונסטיטוציונית ויש בו מן הפגיעה בכבוד הכנסת ובמעמדה, יש צורך בתיקון הנו"ל המוצע.

1. בחוק המעבר תש"ט—1949, בסעיף 11 (ז), לאחר הפיסקה המסתיימת במלים „עד היכון ממשלה חדשה לפי הוראות חוק זה“ ולפני הפיסקה המתחילה במלים „הודיע ראש הממשלה לממשלה על התפטרותו“ — תבוא פיסקה זו: „החליטה הממשלה להתפטר, תמסור על כך הודעה בכנסת ויקויים דיון“.

דברי-הסבר

סעיף 11 (ז) לחוק המעבר, תש"ט—1949, כפי שהוא מתוקן, אומר: „ממשלה שהכנסת הביעה לה אי-אמון, או שהחליטה להתפטר, תגיש מיד את התפטרותה לנשיא המדינה, אולם תמשיך בתפקידיה עד היכון ממשלה חדשה לפי הוראות חוק זה“. „הודיע ראש הממשלה לממשלה על התפטרותו, יהיה דין התפטרותו כדין החלטת הממשלה על התפטרותה“.

למרות שחוק המעבר מחייב הודעת הממשלה לכנסת על התפטרות שר או על התפטרות סגן שר, וכן על כל שינוי

י. הצעת חוק העיטורים, תשי"ח — 1958

(הוגשה על-ידי חברי הכנסת מ. נורוק)

1. הנהגת עיטורים

אלה העיטורים שיהיו נוהגים בישראל:

- (1) עיטור „דוד המלך“;
- (2) עיטור „שעיהו הנביא“;
- (3) עיטור „דבורה הנביאה“;
- (4) עיטור „בן זכאי“;
- (5) עיטור „בר-כוכבא“;
- (6) עיטור „הרצל“.

2. דרגות העיטורים

לכל אחת מששת העיטורים יהיו שלוש דרגות.

3. הענקת העיטורים

עיטור יוענק על-ידי נשיא המדינה על-פי המלצת ועדת המלצות שהרכבה הוא:

1. חמישה חברי כנסת שייבחרו על-ידי הכנסת בהצבעה חשאית.
2. חברי ממשלה שעליהם תחליט הממשלה, או נציגיהם.

4. צורת העיטור

צורת העיטורים תיקבע בתקנות.

5. מסירת העיטורים

עיטורים יימסרו על-ידי נשיא המדינה בדרך שייקבע בתקנות.

6. מסירת עיטורים במשמרות

מי שזכה בעיטור והוא בחיים, יימסר העיטור לשאר-בשרו — משמורת לזכר המת; לענין זה, „שאר-בשר“ — אלמנה, בן, בת, אב, אם, אח, אחות לפי הסדר, ואם היו מספר שאר-בשר בדרגה אחת, יימסר העיטור לקשיש שבהם.

7. איסור ענידת עיטור

אסור בבית סוהר לא יענוד עיטור.

8. שלילת עיטור

(א) השר הממונה על ביצוע חוק זה, באישור ועדת ההמלצות, רשאי לשלול עיטור ממי שהורשע בדין על עבירה שיש בה משום קלון או בעבירה על סעיף 9 (א), (ג) או (ד).

(ב) לא תמליץ ועדת ההמלצות על שלילת עיטור אלא אם ניתנה לבעל העיטור או לבא כוחו הזדמנות להשמיע את דברו לפניו.

(ג) ועדת ההמלצות תקבע סדרי עבודתה במידה שלא נקבעו בחוק זה או בתקנות.

9. עבירות ועונשין

(א) המוסר ידיעה כוזבת בחקירה הגערכת לצורך חוק זה, ככוונה להשיג עיטור לעצמו או לאחר שלא כדין, או ככוונה למנוע הענקת עיטור — דינו מאסר שנה או קנס אלף לירות.

(ב) מי שענד עיטור שלא הוענק לו או שנשלל ממנו, דינו — מאסר שלושה חדשים או קנס 300 לירות.

(ג) מי שענד עיטור בניגוד להוראות סעיף 7, דינו — מאסר חודש או קנס 100 ל"י.

(ד) מי שענד עיטור באופן שהוא בזיון לעיטור, דינו — מאסר חודש או קנס 100 ל"י.

10. תקנות

השר הממונה על ביצוע חוק זה רשאי, לאחר התייעצות בוועדת ההמלצות, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובין השאר תקנות בדבר המבחנים שלפיהם יוענקו העיטורים על דרגותיהם.

11. ביצוע

הממשלה תמסור, בהחלטה, את ביצועו של חוק זה לאחד מחבריה.

דברי הסבר

השאלה של חקיקת חוק בענין הענקת עיטורים (אותות כבוד) במקרים מיוחדים, לאורחי ישראל ולנתיני חוץ-לארץ, היא אקטואלית ביותר בשעה זו דווקא, לקראת שנת העשור, כשאלה שהזמן גרמה.

חשיבות מיוחדת יש בזה ביחס לנתיני חוץ-לארץ, של גביהם מחובתנו להתנהג כנהוג בעולם בענין הענקת עיטורים במקרים כגון אלה :

למדינאים וחברי פארלאמנטים ממדינות שונות, שהראו לנו אהדה ותמיכה מדינית יתרה בהקמת המדינה; לראשי ממשלות, שרים וחברי פארלאמנטים בעלי השפעה, שבאים לבקר בארצנו כידידים אוהדים; לראשי משלחות מסחריות שהביאו לידי גמר ולשביעת רצון חוזה מסחרי בינינו ובין ארצם; לחסידי אומות העולם שהצילו במסירות נפש גופות רבות מישראל מצפרני עם המרצחים בימי השואה האיומה; לנציגי דיפלומאטי ששפרד מאתנו אחרי כהונה ממושכת ומכובדת והוא הראה ידידות והבנה מיוחדת לבעיות העומדות ברומם של עולמנו; למומחים חשובים מחוץ-לארץ שסייעו לנו בפיתוח הארץ.

חשיבות נוספת יש לכך במקרים של צורך בהענקת גומלין, לדוגמה, אם כבוד נשיא המדינה מקבל בהכרה וב"הוקרה מיוחדת עיטור מחוץ-לארץ, הרי הוא צריך, כמובן, להביע את תודתו באותו אופן.

כן יש להדגיש, שאות עיטור ישראלי על חוזה של נתין

חוץ-לארץ בעל זכויות ישמש גם כתעמולה חשובה למדינת ישראל.

וכלפי פנים יש חשיבות בקיום האפשרות של הענקת עיטורים במקרים כגון אלה:

לציוני דגול שזכה להשתתף בקונגרס הציוני הראשון, והמדינה רוצה ביקרו בשנת העשור לקיומה; לראשי המג"ביות הלאומיות וכיוצא באלה, שעשו גדולות בשביל בנין הארץ וקליטת העולים; לפקידים היוצאים לפנסיה של הסוכ"נות או המדינה או של הנהלת הקרנות, בעלי זכויות מיוחדות, ששירתו את העם באמונה עוד במדינה-בדרך; להורים שכולים, אשר כניהם היחידים התנדבו והקריבו את נפשם על מזבח המולדת; לנדבנים חשובים שהקימו מוסדות מפוארים במדינה, או שתמכו ביד רחבה במוסדות קיימים; לוותיקי החלוציות בקיבוצים וקבוצות, בתעסיה ובחקלאות, אנשי מדע ואנשי רוח, או מי שהצטייץ בפעולה אנושית מיוחדת להציל נפשות, כגון בשריפה וכדומה.

מנהג הענקת עיטורים קיים בהרבה ארצות דמוקראטיות, בהן מעניקים עיטורים לאישים על זכויות במדע, באמנות ובכלכלה, או על תמיכה במוסדות פילנתרופיים וחברותיים.

חוק עיטורים יהיה לתועלת המדינה מכל הבחינות, יביא לידי הידוק קשרים ידידותיים עם עמים שונים ועידוד לאחינו בתפוצות ואפילו בארץ.

יש להקים מועצה ציבורית, בהשתתפות נציגי משרדי הממשלה המתאימים, אשר זכותה תהיה להגיש הצעות מסר יימות לכבוד נשיא המדינה בדבר הענקת עיטורים מדרגות שונות.

יא. מסקנות ועדת הכלכלה בענין נמל אילת

הסחר עם המזרח הרחוק, בשעה שיוסדרו שאר התנאים הקשורים בסחרנו עם ארצות אפריקה ואסיה.

בשים לב לכך רואה הוועדה כדבר חיוני ביצוע הרחבת המזח הקיים לאילת, בהתחשב עם הודעתו של מנהל משרד התחבורה, מר פ. גינזבורג, בוועדה, כי הרחבה זו משתלבת בתכנית-האב של הנמל החדש המתוכנן על-ידי משרד התחבורה ומשרד הפיתוח.

3. הוועדה שמעה משר הפיתוח ומנציג האוצר כי מה-סכום של מיליון לירות, שהוקצב בתקציב הפיתוח של השנה להרחבת המזח וביצוע שיפורים אחרים בשטח הנמל, הוקצא סכום של 450 אלף לירות עד לקיום בירור בוועדת השרים הכלכליים, וכתוצאה מכך נתעכבה עבודת הרחבת המזח.

הוועדה רשמה לפניו בסיפוק כי הענין סודר וכי הוסרו המכשולים שמנעו ביצוע העבודה עד עכשיו.

4. לשם פיתוח הסחר עם ארצות אסיה ואפריקה יש להקים קו ימי קבוע של אניות ישראליות ואחרות למזרח הרחוק, וכן יש צורך בחקר השווקים בארצות אלו, כדי לברר את אפשרויות היצוא והיבוא דרך נמל אילת.

5. הוועדה ביררה גם את ענין בניית קו-הרכבת לאילת, הקשור במידה רבה בפיתוח אילת ונמלה, ובהסתמך על המלצותיה מיום י"ז באדר ב' תשי"ז (20 במארס 1957) היא ממליצה בפני הממשלה לערוך סקר יסודי מבחינה כלכלית וטכנית לגבי סלילת המסילה לאילת, למען אפשר יהיה לקבוע, על סמך חומר ונתונים בדוקים ושקולים, עמדה החלטית בענין הרכבת לאילת.

בישיבת הכנסת מיום י"ב כחשון תשי"ח (6 בנובמבר 1957) הועלתה עליידי חברי-הכנסת ש. יוניצימן הצעה לסדר-היום בענין נמל אילת.

הכנסת החליטה להעביר שאלה זו לוועדת הכלכלה. ועדת הכלכלה דנה בענין ושמעה סקירות והסברים מפי שר הפיתוח, מר מ. בנטוב, ממנהל משרד התחבורה, מר פ. גינזבורג, וממר ש. סורוקר ממשד האוצר.

כן ביקרה באילת משלחת של שלושה חברי הוועדה בהרכב: היושב-ראש ב. אבניאל, ש. שורש וי. ח'מים, כדי לברר את הבעיות במקום, וקיימה ישיבה עם המועצה המקומית, בהשתתפות נציגי משרד הפיתוח ובא"כוח מוסדות העיר, בה נוונו השאלות הקשורות בפיתוח אילת ובנמלה.

בסיכום הדיון הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. הוועדה מדגישה את ערכו הכלכלי, המדיני והבטיחוני של נמל אילת ורואה בפיתוחו המהיר אחת המשמיות החשובות של המדינה.

2. הוועדה התרשמה מההתקדמות שחלה בגידולה ופיחוחה של אילת בשנה האחרונה, הן מבחינת גידול האוכלוסיה וריבוי התעסוקה והן מבחינת הפעלת ופיתוח מפעלים במקום ובסביבה.

בשנה האחרונה חלה התפתחות בתנועת האניות, אולם כדי לבצע יצוא ויבוא דרך נמל אילת ולנצל במלואו את כושר הפריקה והטעינה של הנמל, סבירה הוועדה כי יש להגדיל את המזח שלינדו יוכלו לעגון אניות גדולות יותר (בעלות קיבול עד 7000 טונות), שזהו תנאי הכרחי לפיתוח

סיכום הישיבות

המנה השבועית של בשר לתושבי אילת; ביטול הסובי-
סידיה ליבוא תרופות; העלת מחירי תוצרת שוקולד.

ג. בהמשך הדיון על חוק התקציב (מס' 2) לשנת 1957/58, תשי"ח—1958, השתתפו: י. רוקח, א. וילנסקה, י. בדר, ז. סויאבי, י. גורי (יו"ר ועדת הכספים) השיב למת-
ווכחים.

הוחלט: 1) לקבל את התוספת השניה — הוצאה —
בנוסח הוועדה; 2) לקבל את החוק.

ד. י. א. אלמוני (בשם ועדת העבודה) הביא לקריאה שניה
את חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות)
(תיקון), תשי"ח—1958. בוויכוח השתתפו: א. וילנסקה,
י. א. אלמוני השיב לה.

הוחלט: לקבל את החוק.

ישיבה שצ"ב (כ"ב בטבת תשי"ח — 14 בינואר 1958)
היו"ר — ב. מינץ.

א. ב. אזניה (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על החלטת ועדת
הכנסת להעביר את חוק ההגבלים העסקיים, תשי"ח—
1957, לוועדת הכלכלה.

ב. אזניה (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על חילופי גברי
בוועדות הכנסת.

ג. שר-האוצר ל. אשכול הביא לקריאה ראשונה את חוק
התקציב (מס' 3), לשנת 1957/58, תשי"ח—1958.

ד. ב. אזניה (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על טעות שנפלה
בהודעתו על חילופי גברי בוועדות הכנסת.

ה. ד. בר-רבי-האי (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא
לקריאה שניה חוק לתיקון סדרי הדין הפלילי (חקירת
פשעים וסיבות מוות), תשי"ח—1958, בוויכוח השתתפו:
י. בדר, שר-המשפטים פ. רוזן, ד. בר-רבי-האי, ז. ורהפ"י
טיג, י. בדר (בשם הרוב בוועדת החוקה, חוק ומשפט)
וד. בר-רבי-האי (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) השיבו
למתווכחים.

הוחלט: 1) לקבל את התיקון של שר-המשפטים פ. רוזן
וש. הלל לסעיף 5; 2) לקבל את התיקונים של שר-
המשפטים פ. רוזן לסעיפים 5, 6, 7; 3) לקבל את
הסעיפים 1—18.

ישיבה שצ"ג (כ"ג בטבת תשי"ח — 15 בינואר 1958)
היו"ר — י. שפרינצק.

א. השרים השיבו לשאלות דובר: מעמדו של הרב האגן
בבאר-שבע; איסוף ידיעות על עולים חדשים בעניני
דת; כיסוי בורות ובארות בישובים חדשים; גודל
הדירות של שיכוני "מפעל החסכון" באשקלון; צמצום
העבודה במפעלי "צינורות" ומחסני הסוכנות בצריפין;
עיכוב בתשלום שכר עבודה אצל הקרן הקיימת בקריית
שמונה; תנאי העבודה בבית-החרושת לעמילן, גלוריה.

ישיבה שפ"ט (כ"א בטבת תשי"ח — 13 בינואר 1958)
היו"ר — י. שפרינצק; א. בן-אליעזר.

א. מזכיר הכנסת מ. רוזטי הודיע על המסמכים שהונחו על
שולחן הכנסת.

ב. אזניה (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על חילופי גברי
בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ג. שר-המשפטים פ. רוזן מסר הודעה בשם הממשלה על
מינוי סגני שרים.

ד. בהמשך הדיון על חוק ההגבלים העסקיים, תשי"ח—1957
(קריאה ראשונה), השיב שר-האוצר ל. אשכול למת-
ווכחים.

ה. בהמשך הדיון על חוק המיס, תשי"ח—1957 (קריאה
ראשונה), השתתפו: י. ריפתין, ז. ורהפטיג.

ו. ניר-רפאלקס (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא
לקריאה שניה את החוק לתיקון פקודת בתי המשפט
העירוניים, תשי"ח—1958.

הוחלט: לקבל את החוק.

ז. ניר-רפאלקס (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא
לקריאה שניה את החוק לתיקון פקודת המשפטים הממ"י
שלתיים, תשי"ח—1958. בוויכוח השתתפו: ע. איכילוב,
י. ש. רוזנברג, ג. ניר-רפאלקס השיב להם.

הוחלט: 1) לקבל את ההצעה של י. ש. רוזנברג למחוק
סעיף-קטן (1) של סעיף 3 לפקודת המשפטים הממשל-
תיים; 2) לקבל את החוק.

ח. י. קרגמן (בשם ועדת העבודה) הביא המלצת הוועדה
לכלול בסדר-יומה של הכנסת הצעת חוק שירות המ"י
דינה (גימלאות) (תיקון), תשי"ח—1958.

הוחלט: לקבל את ההמלצה.

ישיבה שצ"ד (כ"א בטבת תשי"ח — 13 בינואר 1958)

היו"ר — י. רוקח.

א. ב. אזניה (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על חילופי גברי
בוועדות הכנסת.

ב. י. גורי (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שניה את
חוק התקציב (מס' 2) לשנת 1957/58, תשי"ח—1958.
בוויכוח השתתפו: י. בדר, י. ספיר, א. וילנסקה, י. גורי
השיב למתווכחים.

הוחלט: לקבל את התוספת הראשונה — הכנסה —
בנוסח הוועדה.

ישיבה שצ"א (כ"ב בטבת תשי"ח — 14 בינואר 1958)
היו"ר — ב. אילסון.

א. מזכיר הכנסת מ. רוזטי הודיע על המסמכים שהונחו על
שולחן הכנסת.

ב. שר-המסחר-התעשייה פ. ספיר השיב לשאלות דובר:
הפעלה מלאה של בית-החרושת לסוכר בעפולה; הפחתת

בדבר השבתת מפעלי הזהורית. שר־המסחר־והתעשייה
פ. ספיר השיב להצעות.

הוחלט : להסיר את הענין מסדר־היום.

ו. מ. סנה הגיש הצעה לסדר־היום בדבר שינויים בהקצבת
מטבע חוץ לרכישת חמרי גלם. שר־המסחר־והתעשייה
פ. ספיר השיב להצעה.

הוחלט : להסיר את הענין מסדר־היום.

ז. י. כץ הגיש הצעה לסדר־היום בדבר חופש הבחירה
לחינוך הדתי. סגן שר־החינוך־והתרבות ע. אסף השיב
להצעה.

הוחלט : להסיר את הענין מסדר־היום.

ב. י. רוקח הגיש הצעה לסדר־היום בדבר התועלת שבמכ־
רזים למשרות ממשלתיות. ראש־הממשלה ד. בן־גוריון
השיב להצעה. בחילופי הדברים השתתף ע. גוברין.

הוחלט : להעביר את הענין לוועדת העבודה.

ג. א. בן־אליעזר הגיש הצעה לסדר־היום בדבר חוק המעבר
(תיקון), תשי"ח—1958. ראש־הממשלה ד. בן־גוריון השיב
להצעה. בחילופי הדברים השתתפו : א. כהן, מ. בגין.

הוחלט : להסיר את הענין מסדר־היום.

ד. מ. נורוק הגיש הצעה לסדר־היום בדבר חוק העיטורים,
תשי"ח—1958. ראש־הממשלה השיב להצעה.

הוחלט : להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והבטחון.

ה. ג. לוינ זו, סזואיב הגישו הצעות (נבדלות) לסדר־היום